TÜRK-İŞ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU

İktisadî Devlet Teşekküllerinin Reorganizasyonu

Sayı. 10

Aralık 1963

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU

Aralık
1963

AYLIK DERGİ

Fiatı : 250 Krş.
Abone Şartları
1 Yıllık 25.00 TL.
6 Aylık 15.00 TL.

YIL : 1
SAYI : 10

TÜRK - İŞ ADINA İMTİYAZ SAHİBİ
Seyfi DEMİRSOY

Genel Yayın Müdürü
Oktay POYRAZ
Yazı İşleri Müdürü
Özer ESMER
Teknik Sekreter
Attilâ ULUDOĞAN

İDARE ve YAZIŞMA ADRESİ
İşçi Sigortaları Hanı Atatürk Bulvarı Kat 3/14
YENİŞEHİR — ANKARA
Telefon:
12 37 67 — 12 66 18

TÜRK - İŞ DERGİSİ BASIN AHLÂK YASASINA
UYMAYI KABUL ETMİŞTIR.

DIZILDIĞI VE BASILDIĞI YER
Sıhhk
Matbaası - Ankara

BU SAYIMIZDA

VAZİFE HİSSİMİZ TÜKENDİ Mİ?

Türk-İş Başkanı
Seyfi DEMİRSOY

Teksas'ın başkenti Austin'deki tetkiklerim sırasında, otelde, yakaları rozetli insanlarla karşılaştım. Bunlarla arkadaşlık tesis ettim. Neticede, bunların, muhtelif eyalet mahkemelerinin sekreterleri olduğunu öğrendim. Bir araya gelmelerindeki sebebin, mahkemelerinde uygulanan işlemler ve dosyalama sistemleri üzerinde fikir değişimi olduğunu bildirdiler. Bu toplantıyı hemen hemen her yıl yapıyorlarmış.

Şimdi siz, siz olun da Amerika'da, hükûmet mekanizmasının bu dalında bir aksaklık düşünün. Düşünebilir misiniz?

Ya bizde?

Evet, aksaklıkları değil düşünmek, sık sık tesbit etmek imkânına sahibiz. En başta bizim diye zaman zaman övündüğümüz İşçi Sigortaları Kurumu'nda sayısız aksaklıklar oluyor. Hatırlattınız mı, özür dileniyor. Fakat, üç - altı ve hatta bazen dokuz ayda ihtiyarlık ödeneği bağlanamıyan yaşlı işçinin feryadını bir özür dindirmiyor ki... Maaş tahsis sisteminin gecikmesinden ötürü şimdiye kadar sayısız mektup aldım. Kurum indinde ufak bir takip, sonucu almıya yetiyor. Ama bu, böyle halledilmemeli.

Herkes işini bilse, zamanında yapsa, ilgililer kontrol işini ihmal etmese ve herşeyden önce, masa sahipleri, ödevlerinin ne olduğunu bilseler, halkla hükûmet ve kurumlar arasındaki mesafe kolaylıkla kapanabilir. Halk arasındaki «— Devlet kapısından geç, fakat içine girme...» sözünün, devlet kapısında işleri sürüncemede bırakılan vatandaşlar tarafından, bu yüzden söylendiği inancındayım.

Sahne sanatçılarının bu konudaki hicivleri de az değildir. Meselâ «— Bugün git, yarın gel...» karikatürizesi gibi...

Yalan değil, gerçek. «Bugün git, yarın gel...» derdi, tam iki buçuk ay süre ile Millî Eğitim Bakanlığı'nda başımdan geçti. (Bir hayli telefon da caba) Kaybettiğim saatlere mi, çektiğim üzüntüye mi, verilen bir sözün yerine getirilmeyişine mi, iki yüze yakın ailenin huzursuzluklarının devamına mı yanarsınız?

Bu hal, vaktiyle, bir ailenin doğacak çocuğu için ısmarladığı beşiğin başına gelenleri hatırlatıyor yanılmıyorsam. Sür'at asrında bu atalete, bu vurdum - duymazlığa ne denir? Devlet gemisinin yürümemesi için elbirliği mi yaptık yoksa?.. Bizim vazife hissimiz bu derece mi söndü?

Ne diyelim? Bazı yabancı dostlarımızın çevresinden istihza yollu söylenen «inşallahı» mı tekrar lıyalım?

Sonuca gelelim :

Vatandaş, devlet dairelerinde işleri için ilgi ve sür'at bekliyor. Yeni koalisyon hükûmetinden devlet kapısına olan itimatsızlık duygusunun kaldırılmasını sağlıyacak tutum bekliyor.

OLAYLAR

İktisadî Devlet Reorganizasyonu

Endüstri faaliyetlerinde iş verimini artırmak, üretimin niteliğini geliştirmek ve emeğin fert veya zümreler yerine gerçek kamu yararına kullanılmasını sağlamak amacıyla batıda yüzyıla yakın süredir yapılagelen çalışmalara, son birkaç yıl içinde Türkiye'de rastlanmaktadır.

1960 dan sonra «az gelişmiş ülkelerde demokratik düzen içinde hızlı kalkınma» parolasını benimseyen, bu prensibe modern Anayasa'sında da yer veren Türkiye'de, eskiye göre gerçek bir fikir değişimi meydana gelmiştir.

1950 yılından itibaren sayıları hızla çoğaltılan iktisadî devlet teşekküllerinin kuruluş amaçları da Türkiye'nin ekonomik kalkınmasını hızla sağlamak şeklinde ifade olunmuştur. Ancak, politik teamüllerin doğulu ölçüler içinde tutuluşu ve işletmecilik metodlarının yeteri kadar bilinmeyişi gibi faktörler, bu işletmeleri, nüfuzlu kimselerin, politik çevrelerin yakınlarının bir gelir kaynağı haline getirmiş ve iktisadî devlet teşekkülleri, kâr etmek şöyle dursun, bütçeye her yıl milyonlarca liraya mal olan müsrif birer bürokrasi yatağı haline gelmişlerdir.

27 Mayıs 1960 Devriminden sonra, akılcı bir ekonomik politikaya dönmenin gereğini kavramış olan Millî Birlik Komitesi, bu yarayı tedavi etmenin çarelerini aramış ve "İktisadî Devlet Teşekküllerinin Reorganizasyonu Meselesi", ilk defa olarak ciddî şekilde ele alınmıştır.

Bu konuyla ilgili olarak ülkemizin çeşitli koşullarını ve iktisadî devlet teşekküllerinin durumlarını inceliyen yabancı ve yerli uzmanlar, bu alanda alınacak ilk ve en önemli tedbirin «İdarî» olduğu konusunda fikir birliğine varmışlardır. Rantabl işletmecilik ve üretim konusunda gerekli reformların yapılabilmesi için iktisadî devlet teşekküllerine öncelikle idarî bir reform uygulanması konusundaki görüş birliği tam olmuştur.

Son olarak, Avrupa Sosyal Deklerasyonu'nun ışığı altında meseleyi ele alan Avrupa Konseyi Bakanlar Kurulu da, Haziran 1961 toplantısında bu fikri kabul etti.

İşletmede danışma ve işbirliği sağlamak amacıyla teşkil edilen kurullar, şu iki ana amaca varmak yolunda ilerlemeler kaydettiler :

1 — İşçiye, işletmenin problemleriyle aktif olarak ilgilenme yeteneğini verecek, üretimde faktöre tam yetki tanımağı hedef edinecek sosyal ve moral amaç,

2 — Verimliliği arttıracak, üretimi yükseltecek ekonomik amaç..

Avrupa Verimlilik Dairesi'nin isteği üzerine Uluslarası Çalışma Enstitüsü tarafından düzenlenen söz konusu raporda 11 Avrupa ülkesinin bu konuda vermiş olduğu bilgi vardır. Bu ülkeler, Belçika, Federal Almanya, Fransa, Danimarka, İtalya, Holanda, Norveç, İspanya, İsveç, İsviçre ve İngiltere'dir.

Teşekküllerinin

Özet

Bu 11 ülkenin 9'unda, belirli ölçüdeki işletmelerin tümünde birer işbirliği ve danışma kurulu meydana getirmek için kurulmuş ulusal yönetmelikler (genel anlamda toplu anlaşmalar veya kanunlar) vardır.

Çalışma komiteleri ve konseyler kurulması yolundaki kanun Belçika, Fransa, Federal Almanya, Hollanda ve İspanya'da, ayni konudaki ulusal anlaşmalar ise İtalya, Danimarka, Norveç ve İsveç'te yürürlüktedir.

İngiltere'de ise, 1947 Ulusal Karma Danışma Kurulu'nun tekliflerine dayanan özel bir sistem vardır. İşçi ve işveren temsilcilerinden kurulu karma üretim komitelerinin tüm sanayi ve işletmelerde kurulması yolundaki anlaşma sonuçlanmak üzeredir. İsviçre'de ise, sendika komitelerinin kurulması yolundaki toplu anlaşmaların çoğu, sanayinin çeşitli kollarına uygulanabilme yeterliğindedir.

Batıda işletmeler

Emeğin, üretimin denetlenmemesinde rol alması, bizde olduğu gibi Avrupa'da da yakın sayabileceğimiz bir geçmişte olanaksız sayılıyordu.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki devrede, Avrupa'nın hemen hemen tüm ülkelerinin işletmelerinde, belirli sistemler uygulanıyordu. Bu sistemler, uygulama alanında prensipleşmiş ulusal kanun ve anlaşmalara dayanan şekillerden ibaretti.

Bu konu, ilk defa Uluslarası Çalışma Konferansı'nın 31 inci dönem toplantısında ele alındı 1952 yılında tekrar toplanan konferans, aradaki süre içinde Uluslarası Çalışma Bürosu tarafından hazırlanan ve 1951 yılında yayımlanan bu konudaki incelemeleri de göz önüne alarak endüstriyel işletmelerde iş verimini artırmak amacıyla işçi ve işveren arasında işbirliği ve danışma' konusunda bir teklif ve bir de kararname kaleme aldı. İşletmelerde işbirliği ve danışma konusu, daha sonra devamlı olarak ele alındı ve üzerinde hararetle duruldu. (Avrupa Kömür ve Çelik Birliği, Avrupa Verimlilik Dairesi, İş Konseyleri üzerine sendika semineri - Brüksel 1956 - Son rapor)

MADDE: 8

Madde 8: Yönetim kurulu, teşekküllerin kara organı olup, teşekkülün en yüksek seviyede yönetme, karar alma yetki ve sorumluluğunu taşır.

Teşekkül bünyesinden Yönetim Kurulu'na katılacak görevliler, her teşekkülün kuruluş kanunu ile gösterilir ve ve sayıları genel müdür dahil üçten fazla olamaz.

Yönetim Kurullarına, ilgili bakanlığın inhası ile Bakanlar Kurulu'nca tayi edilen bir üye Maliye Bakanlığının inhası ile Bakanlar Kurulu'nca tayin edilecek bir üye katılır.

Yönetim Kurullarına, Bakanlar Kurul'unca atanacak üyelerin, Genel Müdür ve Genel Müdür Yardımcılarında aranan nitelikte olmaı şarttır.

Sanayi, tarım ve ulaştırma alanlarında çalışan teşekküllerden geniş ölçüde işçi çalıştırdıkları Bakanlar Kurulu'nca belli edilenlerin Yönetim Kurullarında bir işçi üye bulunur. İşçi üye, bulunur. İşçi üye, bu göreve devam ettiği sürece, ücretsiz izinli sayılır. İşçi üyenin seçim şekli tüzükte gösterilir.

Bu üyeler, üç yıl için atanır veya seçilirler. Bu sürenin sonunda tekrar atanmaları veya seçilmeleri caizdir.

Üyelik için bu kanunda aranan nitelikleri yitirenler, atanmaları ve seçilmelerindeki usule göre, süre dolmadan da değiştirilebilirler.

Bakanlar Kurulu'nca atanacak üyeler, Bakanlıklar teşkilâtından veya dışarıdan seçilebilirler. Genel, katma ve özel bütçeli idarelerin ve kamu iktisadî teşebbüslerinin barem içi ve barem dışı kadrolarından Yönetim Kurulu'na getirilenlerin, görevleri ile ilgileri kesilir. Görev süreleri, terfilerine sayılır. Görevli tarafından ödenmesi gerekli katılma paylarını ödemeleri kaydiyle emeklilik ve diğer sosyal hakları devam eder.

T.C. Ziraat Bankası Yönetim Kurulu'na, Tarım Kredi Kooperatiflerine seçilecek bir üye, bu maddedeki şartlarla katılır......

Ve Türkiye

Yukarıda belirttiğimiz gibi, bu konu Türkiye'de ilk defa olarak 1960 yılında ele alındı. Maliye Bakanlığı, Devlet Plânlama Müsteşarlığı, Ticaret ve Sanayi Bakanlıkları ile ilgili meslek teşekküllerinin ve yabancı uzmanların birlikte hazırladıkları bir rapor meydana getirildi.

Rapor, bakanlıklar tarafından ele alındı ve incelenmek üzere bir kenara konuldu. Gerçek bir çoğunluk hükûmeti kurulamamasının acısı kendisini bu konuda iyice hissettirdi, mesele bir türlü meclise getirtilemedi. Nihayet, üç yıla yakın süre sonunda konu bir tasarı şeklini alıp Millet Meclisi'ne sunuldu.

Bu arada, raporda yer almıyan önemli konu, Anayasa'mızın ışığı altında hükümetçe ele alınmış ve tasarıya, işçilerin de iktisadî devlet teşekküllerinin denetimine katılmaları yolunda yetkiyi öngören bir madde eklenmişti.

Mecliste kulis aldı - yürüdü. Başını kaşıyarak "Fesuphanallah.. Daha da neler..." diyenler maalesef çoğunluktaydı. Fakat bu sırada, Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu yöneticilerini de konfederasyonun mütevazi genel merkezinde bulmak imkânsızlaştı. Derhal bastırılan bu yoldaki doküman, milletvekili ve senatörlere veriliyor ve bu işin batıda nasıl yapıldığı etraflıca anlatılarak, "Ne demek yani"ciler inandırılmağa çalışılıyordu. Türk-İş yöneticilerinin bu yoldaki hummalı çalışması, Bakanlar Kurulu'nda olduğu gibi burada da olumlu sonucunu verdi. Bu ileri tutumun en fazla aleyhinde olan en muhafazakâr meclis üyeleri bile hiç olmazsa "Lâhavle..." deyip sustular. Karma komisyon üyelerinin çoğunun yadırgamasına rağmen, tasarı Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosu'nda aynen kabul edildi.

Bugün, emekle sermayenin, iş veriminin artması yolunda ele ele çalışması yönünde batıya yönelmenin gerçek kıvancını duyuyoruz. Bu, sabır, metanet, cesaret ve sağduyunun zaferi olarak Türk İşçisi kadar tüm kamuoyu tarafından da kıvançla karşılanması gereken bir olaydır kanısındayız.

Dileğimiz, bu yoldaki reformların devamı ve batıya yönelen adımların yön değiştirmemesidir. Türk Toplumu'na hayırlı olsun.

VE NİHAYET,

KABİNE

Kabine buhranın, (Kıbrıs'ta patlak veren olaylar sebebiyle bir an için unutulduğu bir sırada, Başbakan İsmet İnönü'nün, bağımsızlarla CHP li milletvekili ve senatörlerden yeni bir kabine kurulduğu öğrenildi.

Dergimizin baskıya verildiği saatlerde, genç kabinenin üyeleri, Hükûmet Programı'm hazırlamakla meşguller. Bu program, Pazartesi günkü Türkiye Büyük Millet Meclisi oturumunda okunduktan sonra, güven oyu istiyecek. Kıbrıs meselesinin gerçekten önemli bir buhran halini aldığı bir sırada kurulan hükûmete başarılar dileriz.

KABİNE ÜYELERİNİ TANITIYORUZ

İsmet İNÖNÜ - Başbakan : 1884 Yılında İzmir'de doğdu. Harp Akademisi'ni bitirdi. Birinci Dünya Savaşı ve İstiklâl Savaşı'na birçok cephelerde komutan olarak katıldı. Cumhuriyetin ilânından sonra, Başbakanlık ve Cumhurbaşkanlığı yaptı. On yıllık bir muhalefet devresinden sonra, tekrar kurulan hükümetlerde Başbakanlık görevleri aldı.

Dr. Kemal SATIR - Başbakan Yardımcısı : 1911 Yılında Adana'da doğdu. Tıp Fakültesi'ni bitirdi. Ulaştırma Bakanlığı, 8 ve 9'uncu dönemlerde milletvekilliği ve Kurucu Meclis üyeliği yaptı. Halen CHP Genel Sekreteridir. Evli ve üç çocuk babasıdır.

Vefik PİRİNÇÇİOĞLU - Devlet Bakanı : 1909 Yılında Diyarbakır'da doğdu. Paris Siyasî İlimler Maliye Şubesi, Lozan Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Kurucu Meclis üyeliği, Devlet Bakanlığı ve İçişleri Bakan Vekilliği yaptı. Bekârdır.

Malik YOLAÇ - Devlet Bakanı : 1922'de Malatya'da doğdu. Galatasaray Lisesi'ni bitirdi. Armatörlük ve gazetecilik yapan Yolaç, halen Akşam Gazetesi'nin sahibidir. 1961 Seçimlerinde İstanbul'dan bağımsız olarak milletvekili seçilmiştir. Evli, bir çocuk babasıdır.

İbrahim Saffet OMAY - Devlet Bakanı : 1909 Yılında Rize'de doğdu. Hukuk Fakültesi'ni bitirdi.

11'inci Dönem milletvekilliği ve Kurucu Meclis üyeliği yaptı. 1961 Seçimlerinde CHP Ankara senatörü seçildi. Evli, iki çocuk babasıdır.

Sedat ÇUMRALI - Adalet Bakanı : 1904'te Çumra'da doğdu. Hukuk Fakültesi'nden mezun oldu. 7 ve 8'inci dönemlerde milletvekilliği yaptı. 1961 Seçimlerinde CHP Konya senatörü seçildi. CHP Senato Grup Başkan Vekilliği yapmakta olan Çumralı evli, bir çocuk babasıdır.

İlhami SANCAR - Millî Savunma Bakanı : 1909'da Gördes'te doğdu. Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Kurucu Meclis üyeliğinden sonra, 1961 seçimlerinde CHP İstanbul milletvekili seçildi. Bundan önceki iki önceki kabinde de ayni bakanlığı ifâ eden Sancar evlidir.

Orhan ÖZTRAK - İçişleri Bakanı : 1914'te Malkam'da doğdu. Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Uzun süre CHP Genel Sekreter Yardımcılığı yaptı. Kurucu Meclis üyeliği de yapan Öztrak, önceki kabinenin Gümrük ve Tekel Bakanlığı'nda bulunmaktaydı. Evli, iki çocuk babasıdır.

Arif Hikmet ONAT - Bayındırlık Bakanı : 1908'de Ordu'da doğdu. İtalya'da elektrik öğrenimi yaptı. 8 ve 9'uncu dönem milletvekilliği Kurucu Meclis üyeliği yaptı. Bundan önceki hükümette de Bayındırlık Bakanı idi. 1961'den Ordu milletvekili seçilen Onat evli, beş çocuk babasıdır.

Mehmet YÜCELER - Tekel Bakanı : 1923'te Develi'de doğdu. Ziraat Fakültesi'nden mezun oldu. Yıllarca Ziraat mühendisi olarak çalıştıktan sonra. Tarım Bakanlığı Ziraat İşleri Genel Müdürlüğü 5 ve 6'ıncı Şube Müdür Yardımcısı iken Kayseri milletvekili seçildi. Evli, üç çocuk babasıdır.

Fennî İSLİMYELİ - Ticaret Bakanı : 1921'de Bandırma'da doğdu. Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni bitirdi. Ziraat Bankası Genel Müdür Yardımcılığı yaptıktan sonra Balıkesir'den CHP milletvekili seçildi. Evli, bir çocuk babasıdır.

Ferit MELEN - Maliye Bakanı : 1906 Yılında Van'da doğdu. Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni bitirdi, Maliye Bakanlığı'nda çeşitli genel müdürlüklerde bulunduktan sonra, politikaya atıldı. Daha önceki hükümette de Maliye Bakanlığı yapan Melen evli, iki çocuk babasıdır.

Turan ŞAHIN - Tarım Bakanı : 1926'da Muğla'da doğdu. Orman Fakültesi'nden mezun oldu. Ticaretle meşgulken politikaya atıldı. Muğla milletvekili olup evli, iki çocuk babasıdır.

Bülent ECEVİT - Çalışma Bakanı : 1925'te İstanbul'da doğdu. Robert College'i bitirdi. 11 Dönemde milletvekilliği ve Kurucu Meclis üyeliği yaptı. Birinci ve İkinci karma hükûmetlerde Çalışma Bakanı olarak görev aldı. Daha önce uzun yıllar gazetecilik yaptı. Ankara milletvekili olan Ecevit, evlidir.

Feridun Cemal ERKİN - Dışişleri Bakanı : 1899'da doğdu. Paris Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun oldu. Dışişleri Bakanlığı'nda çeşitli kademelerde ve en sonra, İtalya, Amerika, İspanya, Fransa ve İngiltere'de uzun yıllar Büyükelçilik yapmıştır. Birinci Koalisyon Hükûmeti'nde Dışişleri Bakanlığı yapmıştır.

İbrahim ÖKTEN - Millî Eğitim Bakanı : 1904'te Karaman'da doğdu. Tıp Fakültesi'ni bitirdi. Operatörlük ve doktorluk yaptıktan sonra 11'ci dönemde Hürriyet Partisi'nden milletvekilliği ve Kurucu Meclis üyeliği yapmıştır. Bundan önceki kabinede de ayni bakanlığı ifâ etmiştir. Evli, bir çocuk babasıdır.

Celâlettin UZER - İmâr ve İskân Bakanı : 1914'te Van'da doğmuştur. Liverpool Üniversitesi mezunudur. Evli ve iki çocuk babası olan Uzer, 1961 seçimlerinden önce Mesken Genel Müdürlüğü görevinde bulunuyordu. Seçimlerde Eskişehir'den milletvekili seçildi.

Hüdai ORAL - Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı : 1925'te Buldan'da doğdu. Hukuk Fakültesi'ni bitirmiş, uzun yıllar avukatlık yapmıştır. Evli, üç çocuk babasıdır. Denizli CHP milletvekilidir. Adalet Komisyonu Başkanlığı yapmaktaydı.

Lebit YURDOĞLU - Köy Bakanı : 1915'te İstanbul'da doğmuş, Tıp Fakültesi'ni bitirmiştir. Evli, iki çocuk babasıdır. Yıllarca serbest hekim olarak çalışmış, 1961 seçimlerinde İzmir CHP milletvekilliğine seçilmiştir.

Muammer ERTEN - Sanayi Bakanı : 1923'te Atabey'de doğdu. Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Evli ve üç çocuk babası olan Erten, yıllarca avukatlık yapmıştır. 1961 seçimlerinde Manise milletvekili seçilmiştir.

Ferit ALPİSKENDER - 1908'de Diyarbakır'da doğdu. Evli ve iki çocuk babası olan Alpiskender 9 ve 10'uncu dönem milletvekillikler yapmış 1961'de Manisa'dan senatör seçilmiştir.

Dr. Kemal DEMİR - Sağlık Bakanı : 1921'de Sürmene'de doğdu. Tıp Fakültesi'ni bitirmiştir. Evlidir, üç çocuk babasıdır. 1961'de Bolu'dan milletvekili seçilmiştir.

Ali İhsan GÖĞÜS - Turizm ve Tanıtma Bakanı : 1924.te Gaziantep'te doğdu. Evli ve bir çocuk babası olan Göğüs, Edebiyat Fakültesi mezunudur. Uzun yıllar gazetecilik yaptıktan sonra Kurucu Meclis üyeliği yapmış ve 1961'de Gaziantep'ten milletvekili seçilmiştir.

bravo türk-iş'e

Vecihi ÜNAL
AKŞAM Gazetesi'nden

Lâstik İşçileri Sendikasının onüçüncü Genel Kongresinde konuşan Türk-İş Konferasyonu Genel Başkanı Seyfi Demirsoy, özet olarak demiş ki :

— Bazı profesörler, doçentler çıkıyor, bizleri lüzumsuz yere yürüyüş yapmağa, grev çıkarmağa teşvik ediyor. Biz, imkânlarımızı sadece işçi menfaatleri için kullanırız, politik maksatlara âlet etmeyiz. Bu profesörler doçentler, kadife eldiven gösterip, demir yumruk atmak yolundadırlar. Biz, işçi hareketlerinin ve sendikaların ancak demokratik rejimde gelişebileceğine inanıyoruz...»

Emekçilerden çok kendi çıkarlarını düşünenler ve bir bürokratlar oligarşisinin sağlıyacağı nimetleri hayal edenler, belki Türk İş'i ve onun Genel Başkanını da emekçi düşmanlığı, burjuva uşaklığiyle suçlayacaklardır. Çünkü onlar, yakın bir geçmişte, Çalışma Bakanı Bülent Eceviti bile ayni şekilde suçlanmışlardır.

Oysa Türk işçisi, bu aydın işçi liderlerinin yıllardır devam eden azimli çabası ve kıvamlı politikacıların olumlu gayreti neticesinde, çok ileri sosyal haklara kavuşmuştur.

Amaç, sömürücüleri değiştirmek, bir imtiyazlı sınıfın yerine başka bir imtiyazlı sınıfı getirmek değil, sömürücülüğü ve imtiyazı ortadan kaldırıp, emekçileri lâyık oldukları refaha kavuşturmaktır. Bu da ancak, özel teşebbüsçülüğün ve hür seçimlere dayanan demokratik rejimin devamiyle mümkün olacaktır.

Özel teşebbüsçülüğe imkân verilmeyen bir ülkede, emekçiler, olduğunu iddia ettiğimiz ülkelerin işçileri, bu haklara, ancak 30 - 40 çıkarlarının şuuruna varıp, teşkilâtlanamazlar. Devletin, yani siyasî otoriteyi elinde bulunduranların patronluk yaptığı ülkelerde, emekçiler, Devleti yanlarında değil, karşılarında bulurlar. Bunun için de, ne hür sendikalar kurabilir, ne de teşkilâtlanıp, güç kazanabilirler. Türkiye'de hür sendikacılığın ve sosal hakların gecikmesinin en önemli sebeplerinden biri, hiç şüphesiz, devletin patronluk yapmasıdır. İşçiler Devleti yanlarında ve arkadalarında değil, patron olarak, daima karşılarında bulmuşlardır.

Hür sendikalar kurulduktan, işçiler teşkilâtlanma imkânını bulup, sosyal haklara kavuştuktan sonra en büyük teminat, hür seçimlere dayanan çok partili demoktratik hukuk düzeninin devamıdır. Bir toplumda çalışanların çalıştıranlardan çok fazla olması ve her kişinin bir oy'a sahip bulunması sebebiyle, siyasal partiler emekçi oylarını almak zorundadırlar.

Demokratik ülkelerde hür sendikalar, bir tek siyasal teşekküle angaje olacaklarına, partilerin dışında kalır ve emekçi haklarını savunmada onları yarış ettirirler.

Sosyal kanunlar çıkarılırken, bütün siyasal partiler biribirleriyle yarış etmişlerdir. Bu yarış, hür seçimlere dayanan çok partili demokratik rejim yaşadıkça ve artan bir hızla devam edecektir.

Yeter ki emekçiler, kendilerinin aleyhinde olan tahriklere kapılmasınlar, çıkarlarının şuuruna varsınlar ve birleşerek kuvvet kazansınlar. Ve şu gerçeği aslâ hatırlarından çıkarmasınlar : Özel teşebbüsçülüğe imkân vermeyen seçimsiz rejimlerde emekçiler daima sömürülmeğe mahkûmdırlar.

ICFTU Türkiye Temsilcisi Jack Purvis

JACK PURVIS GELDİ

Uluslararası Hür Sendikalar Konfederasyonu (ICFTU) Türkiye Temsilciliği'ne atanan Jack Purvis, Ankara'ya gelmiştir. Purvis, Türkiye'de bir yıl süre ile kalacak ve bu süre içinde, Uluslararası Hür Sendikalar Konfederasyonu ile Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu arasındaki münasebetlerin düzenlenmesinde, Türk-İş yöneticilerine yardımcı olacaktır. Konfederasyonumuz tarafından düzenlenecek eğitim faaliyetlerinde ve yayımlarımızın hazırlanmasında bizzat yardımcı olacak olan Purvis, tecrübeli bir sendikacıdır.

JACK PURVIS KİMDİR.

17 Aralık 1920 tarihinde, Güney Afrika'nın Johannesburg kentinde, Avusturya'lı bir ailenin çocuğu olarak dünyaya geldi. Çocukluğu, babasının deri tabakçısı olarak çalıştığı tarımsal bir bölgede geçti. 1928 yılında, Afrika'ya da etki eden ekonomik buhran sırasında babası işini kaybetti. Bu sebeple Kuzey Rodezya'ya göç ettiler ve orada bakır madenlerinde bir iş bulan babası, bu yörede yerleşti.

Rodezya'daki sendika kurma yolundaki çalışmalar, 1936 yılında başladı. 1937 yılında da Maden İşçileri Sendikası kuruldu Purv;is buradaki madenlerde 1938 yılında, yani sendikanın kuruluşundan bir yıl sonra, elektrikçi çırağı olarak işe başladı. Burada, babası Madenciler Mahallî Şubesi'ne, daha sonra da millî sendikaya başkan seçildi. Jack Purvis te babasının teşviki ile sendikada faal görev aldı ve daha çıraklık devresi bitmeden, kendi kısmının sendika temsilcisi seçildi. 1942 yılında İngiliz Kraliyet Bahriyesi'ne yazıldı ve bir yıl sonra tekrar madenlerine döndü.

Döndüğünden kısa bir süre mahallî, 1955 yılında da millî sendikaya başkan seçildi. Rodezya Sendikalar Konfederasyonu'nun başkan yardımcılığını da yaptı. 1959 yılında ICFTU temsilciliğini kabul ettiği zaman bu görevlerinden ayrılmak zorunda kaldı.

1959 yılından bu yana, ICFTU'nun Doğu, Merkezî ve Güney Afrika'daki temsilciliklerini yaptı. En çok millî merkezlerde çalışmakla beraber, münferit millî sendikalarla da münasebetleri olmuştur.

Purvis'e son görevinde de başarılar dileriz.

Öz Türkçemiz

Kâinat	EVREN
Gelişme	EVRİM
Hassasiyet	DUYARLIK
Vecize	ÖZDEYİŞ
Sohbet	SÖYLEŞİ
Müstenkif	ÇEKİMSER
Tabiî	DOĞAL
Eba-bı mucibe	GEREKÇE
Lâzım	GEREKLİ
Hürriyet	ÖZGÜRLÜK
Hür	ÖZGÜR
Millî	ULUSAL
Hep	TÜM
Şeref	ONUR
İftihar	KIVANÇ
Lâhiya	TASARI
Tebrik etmek	KUTLAMAK
Umumî	GENEL
Umumiyetle	GENELLİKLE
Tenkit	ELEŞTİRİ
Tenkitçi	ELEŞTİRMEN
Takip etmek	İZLEMEK
Ziraat	TARIM
Münbit	BEREKETLİ
Mecbur	ZORUNLU
Kanaat	KANI
Kifayet	YETERLİK
Müessese	KURUM
Varidat	GELİR
Fert	KİŞİ
Ferdî	KİŞİSEL
Havali	YÖRE
Etraf	ÇEVRE
Teveccüh	YÖNELME
Tevcih	YÖNELTME
İnkîlap	DEVRİM
Mahrek	YÖRÜNCE
Metod	YÖNTEM
İstikamet	YÖN
Tefsir	YORUM
Mahrum	YOKSUN
Fakir	YOKSUL
Mazi	GEÇMİŞ
Medenî	UYGAR
Zabıt, mazbata	TUTANAK
Şahit	TANIK
Nizam	DÜZEN
Nizamname	TÜZÜK
Hüviyet	KİMLİK
Şahsiyet	KİŞİLİK
Cidden	GERÇEKTEN
Şuur	BİLİNÇ
Kavim	BUDUN
Vatan	YURT
Adet	TÖRE

DÜZELTME : Geçen sayımızda Öz Türkçemiz başlığı altında yayımlanan sözlükte bir yanlışlık olmuş, tahdit etmek deyiminin karşılığı, kısıtlamak olarak gösterilmiştir. Oysa Kısıtlamak kelimesinin karşılığı hacir altına almak, tahdit etmek ise sınırlamaktır. Düzeltir, özür dileriz.

Muslukları Kapa Muslukları Aç

Doğan AVCIOĞLU

Türk-İş Araştırma Bürosu Müdürü

Türk ekonomisinin yıllardır garip bir kaderi var. Ekonomi, önemli bir gelişme kaydetmeden, durgunluk ve enflasyon arasında bocalıyor.

Azgın bir enflâsyon tehlikesinden sonra, 4 Ağustos 1958 de alınan istikrar tedbirleri, ekonomik hayatta ciddî bir duraklama ve işsizlik yarattı. Bunun üzerine, şoku hafifletmek için kredi tahditlerinin gevşetilmesine ve kamu harcamalarının çoğaltılmasına çalışıldı. Bu yüzden enflâsyon tehlikesi tekrar ortaya çıkmak üzere iken, 27 Mayıs geldi. Millî Birlik Hükûmetleri, batılı dostların, uluslararası teşekküllerin ve yüksek memurlarımızın tavsiyerini harfiyen uygulayarak, enflâsyon umacısına karşı ciddî bir mücadeleye girişti. Bütçe denkliğine önem verildi. Merkez Bankası kapıları, kamu sektörüne imkân derecesinde kapatıldı, yatırımlar budandı, geçmiş hükûmetin fiatları artırma kararına rağmen buğday fiatları sabit tutuldu. Pancar ve tütünde fiat artışları reddedildiği gibi, ekim alanlarının da daraltılmasına gidildi. 1961 Bütçesiyle, yatırımları canlandırmak için son bir gayret gösterildiyse de, kısmen tarım ürünlerinin kötü olması yüzünden durumda önemli bir değişiklik görülmedi.

Bu muslukları kapama politikasının sonucu ne oldu? Para ve fiat istikrarı sağlandı. Dışarıda paranın değeri yükseldi, içeride fiat artışları durdu ve altın fiatları düştü. Altın ve döviz ihtiyatları büyük ölçüde çoğaldı. Bir kısım altınlar rehinden kurtarıldı.

İktidar, seçimle gelmiş yeni bir hükûmete devredilirken, tablo, maliyeci gözüyle bir hayli parlaktı. İktisatçı gözüyle ise, iyi değildi. Çünkü enflâsyona son verme politikası, bunda siyasî istikrarsızlığın da bir dereceye kadar payı olmasına rağmen durgunluk ve işsizlik yaratmıştır.

Bu devre için, Kalkınma Plânı'nda şu hükme varılıyor :

«Bu dönemde enflâsyon durdurulmuş, nisbî fiatlar normale yaklaşmış ve özellikle kredilerle borçlar konusunda bazı karışık hesaplar önlenmiştir. Fakat, bu yıllar, önemli çapta iktisadî durgunluk yılları olmuştur. S: 11»

Gerçekten, 1959 - 1961 devresinde millî gelir, yıllık yüzde 2 - 3 oranında bir artış göstermiş, nüfus yüzde 3 oranında çoğaldığından adam başına millî gelir düşmüştür.

Seçimlerden sonra gelen hükûmetler ise, daha ihtiyatlı ve plânlı şekilde de olsa, 1958 den önce görülen «muslukları açma politikası» nı tekrar sahneye koydular. Millî Birlik Hükûmetlerinin musluklarını kapatarak sağladığı imkânları cömertçe harcadılar. Son iki yılda banka kredileri, 3 milyar lira kadar artırıldı. Merkez Bankası'nın kapıları ciddî şekilde zorlandı. Kasım ayı itibariyle, son bir yılda Merkez Bankası kredilerindeki artış. 400 milyon lira gibi büyük bir rakama ulaşmaktadır. 1962 başı itibariyle Merkez Bankası kredilerindeki artış, 2 milyar lirayı aşmaktadır. Bu artışta, kamu sektörü açıklarının payı büyüktür. Yatırımların noksan gerçekleştirilmesi veya kısılması bahasına alınan tasarruf tedbirlerine rağmen, bütçeler önemli açıklar vermektedir. İçeriden ve dışarıdan mâlî imkânların kat kat üstünde tahıl satın alma durumunda

kalan ve stoklarını eritmekte çok güçlük çeken Toprak Ofis, bir mâlî problem olarak yine ortaya çıkmıştır.

Muslukları açma politikası, dış ticaret üzerinde de kendini göstermiş ve ithalât hacmi son derece genişlemiştir. Yeni dış borçlanmalar, hızla artan ithalâtı karşılamaya yetmemiş, Millî Birlik yönetimi devrinde biriktirilen dövizler hızla tüketilmiş, altınlar rehine verilmiştir. Merkez Bankası nezdindeki altın ve döviz ihtiyatları, 1962 Şubat ayında 1 milyar 230 milyon lira iken, 19»3 Ekimi'nde 1 milyar lira kadar azalarak 249 milyon liraya kadar düşmüştür.

mıştır. İthalâtta tıkanıklık, bunun yaratacağı psikolojik güçlükler de hesaba katılırsa, ekonomiyi şiddetli bir bir enflâsyonun içine atabilir. Nitekim Sayın Maliye Bakanı, Bütçe Komisyonu'nda yaptığı konuşmada bu durumu bütün açıklığıyla belirtmiştir: «— Dış kredilerin alınamaması ya da gecikmesi, ithalât hacmini daraltır. Bu daraltma, fiatları yükseltir ve enflâsyon gelir, oturur.»

1963 yılında dış krediler gecikmiştir. 1963 Kredilerinin ise, zamanında ve tam olarak sağlanabilmesi için de, Maliye Bakanı'nın ifadesiyle, «— Hükûmetin büyük gayreti gerekmektedir. Bu kredi tam olarak sağlanamadığı takdirde, plân üzerinde düşünmek gerekecektir...»

Muslukları açma ve Millî Birlik yönetimince sağlanmış mâlî imkânları cömertçe harcama şek-

Eğer fiatlarda şimdiye kadar çok hızlı artışlar görülmediyse, bu, ithalât hacminin çok yüksek seviyede tutulabilmesi ve döviz satışları dolayısı ile, banknot hacmindeki artışların nisbeten önlenebilmesi sayesinde mümkün olabilmiştir. Fakat, hâlen döviz ihtiyatları tükenmiş, ithalât güçlükleri başlalinde ifade edebileceğimiz iki yıllık kolaylık politikasının sonucu şudur:

İktisadî hayat bir dereceye kadar canlanmış ve işsizlik azalmıştır. Fakat, kamu yatırımlarında kısıntılara gidilmesine rağmen, enflâsyon tehlikesi bütün ciddiyetiyle ortaya çıkmıştır. Tıpkı 1955 yılında olduğu gibi... O zamanın hükûmeti, «muslukları açma politikası» ile başlangıçta gözleri kamaştırmıştır.

Fakat, 1955 ten itibaren, güçlükler açıkmış enflâsyonist politikada ısrar, ekonomiyi ciddî bir buhrana sürüklemiştir. Kalkınma Plânı bu devre hakkında şu hükme varmaktadır: «Zorlamalar, enflâsyona, gittikçe büyüyen dış ödemeler açığına yol açtı ve sonunda ekonomi dengeden çıktı.» S: 11.

Bugün de 1955 tekine benzer bir durumla karşı karşıyayız. Enflâsyonist politikada ısrar dış ödeme güçlüklerini de artırarak, ekonomiyi azgın bir enflâsyonun içine atabilir. Geçmiş yılların acı hatıraları, zihinlerde henüz taze olduğuna göre, bu yola gitmek kolay değildir. 1960 yılında olduğu gibi, bir musluk kapama politikası ise, yeni canlanan iktisadî hayatı durgunluğa yöneltecek, gelişme hızını yavaşlatacak ve işsizliğe yol açacaktır. Her iki politika da, dozajı ne olursa olsun, çıkar yol değildir. Türk ekonomisini, «kırk katır mı, yoksa kırk satır mı» tercihinden kurtarmak gerekmektedir.

Hiç şüphe yok ki, hayat seviyesi düşük ve nüfus artış hızı çok yüksek olan ülkemizde, kalkınma hızını azamî seviyeye çıkarmak, bunun için de geniş çapta yatırım yapmak zorundayız. İhtiyaçları çığ gibi büyümekte ve hükûmetleri zorlamaktadır. Mâli imkânlar ise, dış yardımlara rağmen cılızdır. Enflâsyon, ihtiyaçların basıncı ve mâlî yetersizlik arasındaki dengesizliğin kaçınılmaz sonucudur. Ayağımızı yorgana göre uzatmak ise, güç ve ıstıraplıdır. Çünkü yorgan çok küçüktür. Bu durumda, yorganı büyültmekten başka çare gözükmemektedir.

Yorganı büyültmek, köklü reformlara ihtiyaç gösterecektir. Teknik bakımdan bu mümkündür. Çünkü, millî gelirin önemli bir kısmı israf edilmektedir. Yapılan hesaplara göre, millî gelirin yüzde 32 sini alan sosyal guruplar, bunun ancak yüzde 4.6 sını yatırımlara yöneltmektedirler. Gerisi lüks, istihlâk, arsa ve bina spekülâsyonu, İsviçre'de villalar, banka hesapları v.s. yoluyla israf edilmektedir. İsraf edilen bu kaynakların hiç değilse bir kısmı kaynaklara yöneltildiği takdirde, Türkiye'mizin sosyal adalet ve istikrar içinde hızla kalkınması sağlanacak ve ekonominin, önemli bir gelişme kaydedilmeden iki adımda bir yalpalaması önlenebilecektir.

Bugün, 30 milyon lira gibi gülünç miktarda gelir vergisi ödiyen tarım sektörü, arazi verimini ölçü alacak şekilde, sadece zengin çiftçileri vergilendirmek suretiyle 1 milyar liralık vergiyi her yıl rahatça ödiyebilir.

Dış ticaretinin, vergi ve döviz kaçaklığını önliyecek şekilde devlet kontrolü altına alınması, önemli bir israf kapısını kapatabilir ve milyarlarca liralık yatırım fonu sağlıyabilir.

Gelir vergisi beyannamelerinin kamu oyuna açıklanması ve ciddî bir kontrolün gerçekten istenmesi bile, 3 milyarı bulduğu resmen ifade edilen vergi kaçakçılığını bir hayli azaltabilir.

Maliye Bakanı, «— Türkiye, vergi rezerveleri olan bir ülkedir. Bugün, millî gelirin ancak yüzde 17 - 18'i kadar vergi alınabilmektedir. Türkiye'nin vergi rezervelerinin durumu ise, bu oranın yüzde 25 e çıkmasına imkân verebilecek ölçüdedir...» derken haklıdır. Yeter ki lüks istihlâk, spekülâsyon, döviz kaçakçılığı v.s. şeklinde israf edilen kaynaklar vergilendirilmek istensin. Bu da teknik bir dâva olmaktan çok, siyasî bir meseledir.

Bir Vaat ve Ötesi

Parlamento çalışmalarını yakından izliyen Türk-İş Yürütme Kurulu üyeleri, özellikle kritik zamanlarda, milletvekilleri tarafından «İtibar» görürler, davalarında yalnız olmadıkları, kendilerine samimî olmıya çalışan bir dille anlatılır, vaadlerde bulunulur. Bu vaatlerin bazıları tutulur, bazıları tutulmaz.

Bu vaatlerden bir tanesi, Sosyal İşler Komisyonu Başkanı Senatör Celâl Ertuğ tarafından verilmiştir. Ertuğ, Türk-İş yöneticilerine bol keseden şu kelâmı etmiştir:

«— İşçiyi yakından ilgilendiren konularda sizin fikrinizi alacağız, sizinle istişare edeceğiz. Hatta, sizleri komisyona davet edeceğiz...»

Biz biliriz ki bu tip vaatler, söylendikten birkaç saat sonra unutulmuştur.

18.12.1963 Günü, Cumhuriyet Senatosu'nda Sosyal Sigortalar Kanunu tasarısının bir karma komisyonda öncelikle görüşülmesi yolunda bir önerge veren Çalışma Bakanı Bülent Ecevit'in önergesinin aleyhinde konuşan, bu parlak vaatlerde bulunan Ertuğ olmuştur. Yürütme Kurulu'muzun Senatör üyesi Ömer Ergün'ün konuşması da fayda vermemiş ve önerge, emeklilik ödeneğine yapılacak zammı bekliyen binlerce yaşlı işçinin feryadı nazara alınmadan güme gitmiştir. Emekli işçilerimiz, halen ayda dırlar. Bu miktarın 250 liraya çıkarılması yolundaki tasarı, şimdi üç ayrı komisyonda sıra bekledikten sonra, bir ay altı ay sonra Cumhuriyet Senatosu gündemine alınabilecektir.

Aynı gün, meclis koridorlarında, eczacı heyeti ile görüşen Celâl Ertuğ, acaba eczacıların, sigorta eczahaneleri konusunda Çalışma Bakanı Bülent Ecevit'e açtıkları yıpratma politikasına kendisini kaptırdı da, bu sebeple mi, mâkul bir teklifin aleyhinde bulundu? İnsanın aklına ister istemez bu soru geliyor.

Çalışma Bakanı Bülent Ecevit'in verdiği önergenin senatoda göme gitmesine sebep olan oylar, sol tarafta oturan senatörlerin verdiği oylardır. Daha sonra hareketlerinin nedeni kendilerine sorulduğun da, şu cevabı verebilmişlerdir:

«— Biz, bu kanunun bu kadar önemli olduğunu bilmiyorduk...»

Daha sonra da, bu yoldaki kararın tashih edileceği yolunda yeni vaatler. Peki.. Bir defa daha samimîyete inanalım. Milyonlarca muhtaç insanın beklediği böyle bir konu hakkında en ufak bilgi kırıntısına sahip olmadığını itiraf acı değil mi?.. Bu bir mazeret sayılabilir mi?.. Cevabını kamuoyuna bırakıyoruz.

HABERLER

ANLAŞMA

İleride yapılacak toplu iş sözleşmesinde tam bir anlaşmaya varabilmek amacıyla bir araya gelen Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu ve Sümerbank yöneticileri, birçok önemli konular üzerinde görüş birliğine varmışlar ve işçi lehine birçok hükümleri kapsıyan bir «Centilmen anlaşması» imzalamışlardır.

Bu anlaşma, iki tarafı da kanunen bağlamamaktadır. Bununla birlikte, iyi niyetin ve işçi-işveren dayanışmasının güzel ve batılı bir örneğini vermesi bakımından özel bir önem taşımaktadır.

Anlaşma ile taraflarca öngörülen hükümlerin belli başlıları şunlardır:

«1 — Toplu Sözleşme çağırsında bulunan taraf, taleplerini, karşı tarafta eğer varsa kendi taleplerini çağrıda bulunan tara tüm olarak bildirecektir. Toplu pazarlık görüşmeleri Ankara'da yapılacaktır.

2 — İşverenin, işi ve işyerini yönetimi yetkisi, prensip olarak muhafaza edilmiştir.

3 — Sendikaların, işyerinde doğrudan doğruya veya dolayısı ile çalışma hayatını ilgilendiren her husus ile verimliliğinin artması ve bu artışı tesbit ve teşvik etmek konularında söz sahibi olduğu prensibi kabul edilmiştir.

4 — İhtiyaç fazlası addedilen işçilerin işten çıkarılmalarında «ilk giren son çıkar» prensibi kabul olunmuş, gerek sendika yönetim kurullarında ve gerekse toplu sözleşme hükümlerine göre kurulacak komitelerde üye olan işçilerin bu sebeple işten çıkarılmıyacakları konusunda anlaşmaya varılmıştır.

5 — İşveren sendika taleplerini, Anayasa'mızda ve Kalkınma Plânı'da öngörülen sosyal adalet ilkesine uygun olarak mütalaâ ve değerlendirecek, işçi sendikaları ise, yine plânın öngördüğü ekonomik hayatta istikrar prensibine sâdık kalarak tekliflerde bulunmayı ve böylelikle iki tarafın yeni gireceğimiz düzende Kalkınma Plânı'ndaki iki temel prensibi bağdaştıracak bir politika takip etmeyi kabul etmişlerdir.

6 — Muvazzaf askerlik hizmeti dışında askere alınan işçilerin ücretlerinin ödenmesi prensibi kabul edilmiştir.

7 — İşçilerin ölümü halinde, ailelerine tazminat verilecektir.

8 — Türk - İş Bursları ile yurt dışında veya içinde düzenlenen seminer ve kurslara katılacak işçilere ücretli izin verilecektir.

9 — 24 Temmuz, İşçi Bayramı olarak kabul edilmiş, işyerlerinin bugün tatil yapması ve bu tatil gününde işçilere ücretli izin verilmesi kabul edilmiştir.

10 — Yukarıdaki hükümlerin dışında, toplu sözleşmelerin uygulanmasından doğacak anlaşmazlıkların hâl tarz ve şekilleri tayin olunmuştur.»

UYUŞMAZLIK

Denizcilik Bankası temsilcileri ile Türk Liman, Dok İşçileri Sendikası arasında yapılan toplu pazarlık, ücret konusunda çıkan bir anlaşmazlık yüzünden yarıda kalmıştır.

Bu konuda anlaşmaya varabilmek amacıyla bir Uzlaştırma Kurulu teşkil edilmiş ve mesele bu kurula havale edilmiştir. Bu kurul, iki tarafın istekleri arasında bir orta yol bulmuş ve yeni bir ücret kademesi belirlemiştir. Türk Liman, Dok İşçileri Sendikası yöneticileri, ülkemizin içinde bulunduğu durumu göz önünde bulundurarak, kendi isteklerinin altındaki bu kademelendirmeyi kabul etmişlerdir. Ancak, üzüntü ile haber alındığına göre, Denizcilik Bankası yetkilileri, kendi tekliflerinde ısrar etmekte ve tarafsız kurulun kararına da uymak istememektedirler. Bu durumda, sendika yöneticileri, Sendikalar Kanunu'nun 48 inci maddesi uyarınca Başbakan'a başvurmuşlardır.

Başbakan İsmet İnönü, meseleyle uğraşmak üzere yardımcısı Ekrem Alican'ı görevlendirmiştir. Ekrem Alican'ın bu yolda vereceği karar, altı bin liman ve dok işçisi tarafından heyecanla beklenmektedir. Eğer karar, istenilen yönde alınamazsa o zaman greve başvurmaktan başka çare kalmıyacağı, yeterince sorumlu kişiler tarafından ifade edilmiştir. Türk-İş, bu grevi destekliyecektir.

KONGRE

Türkiyede İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun yıllık kongresi, 27 Ocak-3 Şubat tarihleri arasında Bursa'da yapılacaktır. Bu tarihler arasındaki bir haftalık süre içinde, Türkiye'nin dört bir yanından gelen 200 civarındaki işçi temsilcisinin huzurunda, Türk-İş'in bir yıllık faaliyeti açıklanacak, yapılan işler, yarım milyona yakın işçiyi temsil eden delegelerin onayına sunulacaktır.

Kongre ile ilgili olarak konfederasyon tarafından girişilen hazırlıklara hız verilmiştir. Kongreye katılacak 200 civarında delege ile

bir o kadar müşahit, basın mensubu ve misafirin yerleştirilmesi için gerek konfederasyon, gerekse misafirperver Bursa'lılar tarafından hazırlıklara girişilmiş bulunmaktadır.

Kongreye Uluslararası Hür Sendikalar Konfederasyonu (ICFTU), Amerikan Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (AFL-CIO), Alman İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DGB), Avusturya İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ÖGB), İsrail İşçi Sendikaları Konfederasyonu (HİSTADRUT), İngiltere İşçi Sendikaları Konfederasyonu (TUC) ve Kıbrıs Türk İşçi Birlikleri Federasyonu (KTİBF) Başkan ve Genel Sekreterlerinin de davet edilmeleri Türk-İş Yürütme Kurulu tarafından kararlaştırılmış ve bu zevat, kongreye davet edilmişlerdir.

Öte yandan, genel kurulun onayına sunulacak faaliyet ve mâlî raporların hazırlanması için, konfederasyon merkezinde bir sürüden beri yapılagelen çalışmalara da devam edilmektedir. Halen müsveddeleri hazırlanan raporlar, tamamlandıktan sonra Yürütme Kurulu tarafından incelenecek ve bazı küçük değişikliklerden sonra bastırılacaktır.

MEZUNİYET

Türk-İş Eğitim Müdürü Ferit Azkara, Amerika'da devam ettiği Sendika Eğitimi Programı'nı başarıyla tamamlıyarak mezun olmuştur.

Boston'daki, dünyaca ünlü Harvard Üniversitesi'nin Kamu Yönetimi bölümü tarafından organize edilen kurs, 11 Eylül - 5 Aralık tarihleri arasında devam etmiştir.

Bu programlar, ilk defa olarak, sendikaların yönetim sorumlulukları ve yönetici kadroya ihtiyaç duyduklarını belirtmeleri üzerine 1942 yılında düzenlenmiştir. 13 Hafta devam eden bu kurslarda, sendika liderlerinin karşılaştıkları taktik meseleleri, kararlar üzerinde ve kamu yönetimi konusunda eğitim görülmektedir. Harvard'ın Lillauer okulu adını taşıyan bu bölüm, İktisat, Kamu Yönetimi ve Hukuk Fakülteleri tarafından birlikte yönetilmektedir.

Azkara'nın başarısı, Türk - İş çevrelerinde memnunluk uyandırmıştır.

DÜZELTME

Uluslarası Maden İşçileri Federasyonu'nun geçen bülteninde yanlışlıkla yer alan Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu hakkındaki bir haber, söz konusu uluslarası teşekkülün genel sekreteri tarafından Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsov'a bizzat yazılan bir mektupla tavzih edilmiştir.

Uluslarası Maden İşçileri Federasyonu Genel Sekreteri Mr. Graedel, bu mektubunda şöyle demektedir:

«— Sayın Kardeşim Demirsoy,

Amerika'ya yaptığım seyahatten döndüğüm zaman, Uluslarası Maden İşçileri Federasyonu'nun 1963 tarihinde çıkan 16 sayılı bülteninde Türk-İş hakkında nahoş bir yazı çıkarttığını üzülerek öğrendim. Bundan önceki Genel Sekreter yardımcsı Mr. Levinson da, bu durumdan haberler edildiği halde, editör hatası olan bu hareketi üzerine almamış ve bana bu konuda bilgi vermemiştir.

Bu mektubun amacı, IMF'nin, delegelerin yapacağı ve bültenimizde yayımlanmaması gereken bir tenkitten dolayı sorumluluk kabul edemiyeceğini size bildirmektir. IMF, Türk-İş ile doğru ve şerefli münasebetler kurmak, bu münasebetleri devam ettirmek ve Türkiye'deki siyasî fikir ayrılıklarına karışmak istememektedir.

Gelecek bültenimizde bununla ilgili olarak bir düzeltme yayımlanacaktır.

Bu olaydan dolayı şahsî üzüntümü bildirirken, editörümüzün, bundan sonra kendisine Türk sendikacılığı ilgili olarak verilecek konularda daha dikkatli olacağını ve dolayısı ile böyle yanlışlıklara mahal verilmiyeceğini temin ederim.

Yakında ülkenize yapacağım ziyaret sırasında sizi de görerek, Türk-İş ile olan dostane münasebetlerimizi yenilemek istiyoruz.

Saygılarımızla»

KURULUŞ

Türkiye'deki enerji iş kolunda çalışan işçilerin tamamına yakın bir kısmını bir araya getiren yeni bir federasyon kurulmuştur.

"Türkiye Enerji, Su Gaz ve D.S.İ. İşçi Sendikaları Federasyonu" adını taşıyan federasyonun kuruluş kararı, bu işkolundaki dokuz sendikanun yöneticilerinin, 12 Aralık 1963 tarihinde Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu Merkezi'nde yaptıkları toplantıda alınmıştır. Federasyonun üye sayısı 5 bin 500 civarındadır.

Merkezi Ankara'nın Yenişehir semtinde olan federasyonun ilk kongresinin 20 Ocak 1964 tarihinde Ankara'da yapılması karar altına alınmıştır.

Kuruluştan sonra yapılan görev dağıtımında, geçici başkanlığa Rafet Metin, Genel Sekreterliğe Hüseyin Ekşi, Sorumlu muhasipliğe de Süyehbî Külâhî getirilmişlerdir.

EĞİTİM

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu Eğitim Merkezi ve Türk-İş Yürütme Kurulu tarafından birlikte hazırlanmış bulunan 1964 yılı eğitim programı son şeklini almış bulunmaktadır. Bu programa göre, 1964 yılı, iki ayrı devrede uygulanacaktır. İlk altı aylık devrede 26 işkolu semineri yapılacaktır. Süreleri dört gün olan bu seminerler, işkollarındaki sendika temsilcilerinin eğitilmesini öngörmektedir.

İkinci devrede ise, süreleri daha uzun olan bölge seminerleri açılacaktır. Bu devrede yapılacak olan bölge seminerlerinin programı üzerindeki çalışmalara ise halen devam edilmektedir. 15 Nisan'a kadar son şeklini alacak re de, bu seminerlerin sayısının olan ikinci devre programına göre 15.i aşacağı sanılmaktadır.

1964 Yılı ilk altı aylık döneminde yapılacak olan işkolu seminerlerinin programını aynen bildiriyoruz :

1964 Programı

İŞKOLU	YERİ	TARİH
Tarım	Mersin	7-10.1.1964
Şeker	Ankara	14-17.1.1964
Oleyis	Bursa	20-23.1.1964
Tütün - Müskirat	İzmir	4-7.2.1964
Tekstil	Aydın	10-13.2.1964
Su Taşıtmacılığı	İstanbul	18-21.2.1964
Kara Taşıtmacılığı	Kayseri	25-28.2.1964
Demiryolları	Malatya	3-6.3.1964
Harp - İş	İstanbul	9-12.3.1964
Cam ve Seramik	İstanbul	10-13.3.1964
Sellüloz	İzmir	16-19.3.1964
Tahmil - Tahliye - Antrepo	İstanbul	23-26.3.1964
Lâstik	İzmit	24-27.3.1964
Metal	Ankara	31.3-3.4.1964
Gemi inşa	İstanbul	6-9.4.1964
Enerji	Adapazarı	7-10.4.1964
Maden	Zonguldak	13-17.4.1964
Büro ve PTT	İzmir	5-8.5.1964
Sağlık	İzmir	11-14.5.1964
Genel Hizmetler	Konya	20-23.5.1964
Deri	Uşak	26-29.5.1964
Petrol, Atom, Kimya	Kütahya	8-11.6.1964
Yapı - İş	Ankara	2-5.6.1964
Ağaç	Bolu	9-12.6.1964
Karayolları	Trabzon	16-19.6.1964
Basın	İstanbul	29.6-2.7.1964

Ankara Semineri'nden bir görüntü

1963'ün Son Seminerleri

1964 yılı eğitim faaliyetlerini plânlamak üzere, çalışmalarına kısa bir süre için ara veren Türk-İş Eğetim Merkezi, Aralık başından itibaren hummalı bir çalış-

(Devamı 18'de)

İSVEÇ'TE KAZANÇ

İsveç'te işçiler üzerinde tam anlamiyle etkin bir kontrol sistemi kurulmamıştır. Örneğin, 300 bin kişilik Metal İşçileri Sendikası'ndan sadece 20 bin kişinin sendika aidatı ücretlerinden kesilir ve mahallî teşkilâtlara gönderilir. Bu sistem, işverenlerin kesinlikle karşı koymaları sonucunda genel bir nitelik kazanamamıştır.

Fakat, son yıllarda bir taşla iki kuş vurmak şeklinde nitelenebilecek bir sistem uygulanmıya başlanmıştır. İsveç işverenleri daima (küçük adamlar) ın tutum meziyetlerini överlerdi. Bunun için, genel olarak işçilerin ücretlerinden bir kısmının bir kenara konarak biriktirilmesi prensibine alışmışlar ve sendikaların da zoru ile, ücretlerin belli bir kısmını ayırıp, mahallî biriktirme bankalarına yatırmak için işbirliği yapmıya başlamışlardır. Bankalar, bu meblâğın aidat kadar olan kısmını başka bir hesaba geçirerek sendikalara iletmekte ve böylelikle istenilen işlem kendiliğinden meydana gelmiş olmaktadır.

Avantajlar

İşçilerin para biriktirmeleri prensibi kabul edilince, mahallî sendika muhasebecilerinin işleri de azalmıştır. Kıymetli zamanlarının çoğunu aidat toplama işine hasreden sendika temsilcileri, artık bütün vakitlerini teşkilâtlanma işi i-

çin kullanabilmektedirler. Ve en sonunda, sendikacılar da, biriktirme bankası üyelerinin faydalandığı haklardan istifade edebiliyorlar.

Sendika aidatları toplanması ve «kazanırken biriktirmek» usulü ile hızlı ilerlemeler kaydedilmektedir. Geçen yıl, bu programa metal işçilerinden sadece yüz bin kişi katılıyordu. Bu miktar, bu yıl yüzde 60 bir artışla metal işkolunda çalışan işçilerin yarısını teşkil eden bir rakama ulaşmıştır.

İşverenler biriktirme işinde toplanan meblâğa başlangıçta müdahele etmişler ve bu meblâğın, sendika aidatı kadar olmasını istemişlerdir. Sendikalar ise, bunu kabul etmemişlerdir. (İsveç'te sendikalara ödenen aidat, bir hafta için bir saatlik ücrete eşittir.) Eğer, işverenlerin dediği kabul edilmiş olsaydı, işçi haftada iki saatlik ücretini vermek zorunluluğunda kalacaktı. Bugün bankaya yatırılan meblâğ, 1-5 İsveç Kuronu (19 Amerikan senti - 1,5 dolar arası) ndan ibarettir. Yatırılacak en aşağı meblâğlar, mahallî işveren ve mahallî sendikalar arasında yapılan toplantılarda tesbit edilmektedir.

İsveç'li işçilerin diğer kısmı, aidatlarını hâlâ kendileri ödemek

TAN TUTUM SİSTEMİ

Urs HAUSER

zorundadırlar. Fakat, genel olarak, uygulamada hemen hiç kimse böy le davranmamaktadır.

İşçiler de ev sahibi olabilirler

Hesapta toplanan para, sahibi tarafından istediği herhangi bir iş için kullanılabilir. Bir çok kimse gerçekten ihtiyaç hissedinceye ka dar, bu paraya el sürmemektedir ve paralar bankada yüzde, 4,75 fa- izle birikmektedir. Bu para, sık sık bir ev almak için kullanılmak tadır. Devlet, ev sahibi olmayı, u- zun devreli, az faizli borçlar vere rek ve vergiden muaf tutarak des- teklediği için, her işçi bütün mas- rafları ile vereceği kiradan fazlaya malolmıyan bir mesken alabilmek tedir. Bunun için kendisi de bir miktar para biriktirip, banka bor- cunu denkleştirebilmelidir.

Bu borç, bir biriktirme ban- kasından istenebilir. Bu takdirde, banka evin üçte ikisini ipotekle bu parayı verir. «Kazanırken biriktir- me» prensibinin sonucu olarak, bi- riktirme bankalarına çok para ya tırılmaktadır.

Bekleme listeleri

İsveç'teki mesken piyasası, sı- kı bir kontrole tâbidir. Bunun için, mesken bekleme listeleri bazan çok uzun hal alır. İstenilen koşul- larda bir ev kiralıyabilmek için ye di veya sekiz yıl beklendiği görül- müştür. Oysa, «ücretlerini birikti- renler», duruma ve kendi gayretle- rine göre, iki yıl içinde bir ev sa hibi olabilirler.

Kontrol sistemine dayanan bir «kazandıkça biriktirme» meto- du, kişisel biriktirmelerin sosyal emniyete dayanarak arttığı yolun- daki fikirlerin aksine azalmakta- dır. Kontrol sistemi, sendikalara üye kazandırma sistemi olarak dü şünülmemelidir. Çünkü bu sistemi kullanmıya başlıyan sendikalar, za ten yüzde 100 teşkilâtlanmışlardır. Bu sistem, üyelere bir hizmet ve bir idarî kolaylık olarak kabul edil melidir.

(15'den devam)

maya girişmiş ve bu bir aylık süre içinde organize edilen yedi semineri başarı ile tamamlamıştır.

Bu seminerler hakkında kısaca bilgi veriyoruz :

Deri İşkolu Semineri, 2-5 Aralık tarihleri arasında, İstanbul'da yapılmıştır. Otuz kadar sendika yöneticisi ve temsilcinin katıldığı bu seminerde, OECD marifetiyle temin edilen öğretmenlerden Axel Hadberg ve John Gregson, bu işkolunun, toplu pazarlık bakımından gösterdiği özellikler konulu dersler vermişlerdir. AID Tarafından görevlendirilen öğretmen Roger Burgess, Türk-İş Eğitim Müdür Yardımcısı Kutay Aksel ve Halkla Münasebetler Bürosu Müdürü Kemal Sahir Sunar da, "Toplu sözleşmelerde sendika temsilcisi", "sendika temsilcisinin görevleri", "İş mevzuatı" konuları üzerinde dersler vermişlerdir

Semineri başarı ile tamamlıyarak diplomalarını alan kursiyerler şunlardır :

Hadi Kozan, Kemal Subaşı. Halil Pilâvcı, Ali Akar, Yusuf Yeşil, Ahmet Tezer, İsmail Gönül, Nermin Konuroğlu, Şuayip Kosal, Halis Ateş, Osman Çil, H. Dede Sert, Süleyman Şahin, Süleyman Çopur, Halil Solmaz, Muzır Barış, Necip Usnar, Fikri Tirat, Ali Dereli, Hulûsi Ulubay, Fehim Kurtaran, Necati Kocaata, Sami Günel, Şerafettin Servidal, Günal Dönmez, Celâl Yılmaz, Behzat Altıntaş, Rahmi Temel, Mustafa Pekin.

2 — Deniz İşkolu Semineri :

Deniz İşkolu Semineri, 9 - 12 Aralık tarihleri arasında İstanbul'da yapılmıştır. "Toplu Pazarlık." "Uluslarası Deniz İşkolu Kuralları," "Uluslarası Ulaştırma Federasyonu ve bünyesindeki teşkilâtlar", «Sendika Temsilcisi», «Toplu Sözleşmelerde Ekonomi», «Şikâyetlerin Halledilmesi konulu derslerin verildiği seminerde, Yabancı uyruklu öğretmenlerden Lawrence White, George Nash, Roger Burgess, Türk-İş tarafndan görevlendirilen öğretmenlerden ise, Araştırma Bürosu Müdürü Doğan Avcıoğlu, Halkla Münasebetler Bürosu Müdürü Kemal Sahir Sunar, Eğitim Bürosu personelinden Şanar Tayşi ve İbrahim Uluç ders vermişlerdir. Bu seminere kursiyer olarak katılan işçi arkadaşlarımızın isimleri şunlardır :

Abdullah Ayhan, Alâettin Ergili, Adnan Savaşman, Hüsamettin Baykal, Sabri Şallı, Süleyman Necati Kumru, Veysel Karaca, Saffet Arvay, Erel Gürsu, Zühtü Güler, Refik Sönmez, Öber Er, Raci Özkan, Emin Örükkaya, Hamdi Gürtel, Turan Dertsiz, Mustafa Engin, Mehmet Atılgan, Dursun Ali Değirmenci, Bünnarin Erol Evirgen, Cevat Özcaan, Fazıl Karaer, Hasan Çakmakçı, Fehmi Lokmacı, İnsan İşcan, Naim Aşık, Fahri Altmok, Muzaffer Karaoğuz, Hakkı Çakar, Eyüp Sönmez.

3 — İzmir Kadınlar Semineri :

Bu seminer, yalnız kadın işçilerimizin katılmalarıyla, 10-13 Aralık tarihleri arasında İzmir'de yapıldı.

Uluslarası Hür Sendikalar Konfederasyonu Kadın Bölümü Başkanı İsrail Sendikalar Konfederasyonu üyesi Bayan Dehareng'in de bizzat katılarak "Toplum ve sendikalar, Çalışma hayatında kadın" konulu dersler verdiği seminerde, AID'den Mr. Roger Burgess "Toplu pazarlğın önemi", Türk-İş Eğitim Bürosu personeli Önder Aker "Sendikal eğitim" ve Türk-İş Üçüncü Bölge Temsilcisi Burhanettin Asutay da "Sendikalar nedir? İş mevzuatı ve kadın işçiler" konularında dersler vermişlerdir.

Bu seminere katılan işçi arkadaşlarımızın isimleri de şunlardır :

Aylâ Çıplakkaya, Aysun Karademir, Sevim Demirkaya, Fatma

Türk - İş Başkanı Seyfi Demirsoy centilmen Anlaşması'nı imzalarken Çalışma Bakanı Ecevit, Sümerbank Genel Müdürü Ak-al ve Genel Sekreter Tunç gülümsüyorlar.

Kadın İşçilerimiz İzmir Semineri'nde

Babür, Şaziye Çalışkan, Nermin Karademir, Nazmiye Güldemir, Nigâr Dürüster, Müjgân Çakmak, Sahriye Akbıyık, Sevim Kara, Münire Güllü, Türkân Gül, Nuriye Tarhan, Melâhat Bildik, Fatma Karataş, Müjgân Teke, İsmet Seymen, Nazife Susuz, Melâhat Baras, Nuray İsenç, Hamdiye Dinlenmezler, Ayhan Toksöz, Yüksel Övün, Fatma Gür, Gülizar Yıldız, Zeliha Çalışkan, Firuzan Heptasar.

4 — Yapı İşkolu Semineri :

Yapı İşkolu Semineri, 16-19 Aralık tarihleri arasında Eskişehir'de yapıldı. Bu seminere, Uluslararası Ağaç İşçileri Federasyonu Başkanı Isidore Smets ve Genel Sekreteri Arne Hage de katıldılar. Smets, "Sendikaların bünyesi ve toplu sözleşmeler", Hangen de "İş mevzuatı, iş kazalarından korunma" konulu dersler verdiler.

Bunların dışında, AID'den Mr. Roger Burgess "Toplu pazarlık ve Grev", Türk-İş Eğitim Müdür Yardımcısı Kutay Aksel "Sendika Temsilcisinin Görevleri" ve Eğitim Bürosu personelinden Önder Aker de "Şikâyetlerin Halledilmesi" konularında dersler verdiler.

Bu seminere, yapı işkolundan şu arkadaşlarımız katıldılar :

Kemal Çelen, Mahmut Aydın, Osman Kun, İbrahim Taşkın, Münir Bilgiç, Fethi Atıloğlu, Talât İlkgül, Süreyya Denizli, Şevket Baybatmaz, Abuzer Uçar, Turhan Tekin, Kerim Gökoğlu, İhsan Aylanç, Rahim Kale, Necati Akın, Mehmet Kaplan, Ali Rıza Altın, Süreyya Gezer, Süleyman Battal, Mustafa Kaldırım, İbrahim Baldırım, Emrullah Akdoğan, Abdurrahman Çelebi, Ali Kahraman, İbrahim Biterge, Yusuf Esener, İsmail Başaran, Muzaffer Başaran, Davut Koldaş, İbrahim Sarıçam.

5 — İstanbul Kadınlar Semineri :

Bu seminer de 10-13 Aralık tarihleri arasında, İstanbul'da ve kadın işçilerimize verildi. Yabancı uyruklu öğretmenlerden Mr. Sigurdsen ve AÖD'den Mr. Roger Burgess'in "Toplum içinde kadın", "sendikalar içinde kadın işçiler", "Sendikalar, kadın ve toplum", "sendikal hayatta kadın işçiler", "toplu pazarlık" konulu dersler verdiği seminerde, Türk-İş Birinci Bölge Temsilcisi İsmail Topkar ma Merkezi Personeli Neş'e Kutlu "Sendika Nedir", Türk-İş Araştır- "Kadın Hakları((ve Türk-İş Halkla Münasebetler Bürosu Müdürü Kemal Sahir Sunar da "İş mevzuatı ve kadn işçiler" konu'u dersler vermişlerdir.

Bu seminere katılan işçi arkadaşlarımızın isimleri de aşağıdadır :

Nefise Özkan, Belkıs Beygo, Servet Havalan, Ayten Kepiç, Nazmiye Yıldırım, Fatma Seven, Saniye Yılmaz, Saime Haser, Ayşe Varol, Cavide Çapkın, Ayhan Oruç, Şanay Çinsar, Secde Bayhan, Melek Cantok, Sevim Güdüm, Nuray Akdoğan, Nigâr Ses, Neriman Erguvan, Mevlûde Birat, Neclâ Algül.

6 — Afyon Bölge Semineri :

Afyon Bölge Semineri, 16-21 Aralık tarihleri arasında yapılmıştır. Bu seminerde, Yabancı uyruklu öğretmenlerden Arne Hagen, Charles Levinson, Albert Hammerton, Howard T. Robinson, Roger E. Burgess dersler vermişlerdir. Türk-İş Eğitim görevlilerinden Kutay Aksel, Şanar Tayşi'nin de katıldıkları seminerde, şu konularda dersler verilmiştir :

"Sendika temsilcisini görevleri", "Sendika temsilcisi ve şikâyetler", "toplu pazarlık", "Toplu sözleşmeler", "İş mevzuatı", "toplu sözleşme san'atı".

7 — ICFTU Millî Ankara Semineri :

Uluslarası Hür Sendikalar Konfederasyonu (ICFTU) ve Türk İş tarafından birlikte organize edilen seminerlerin sonuuncusu da, 8-21 Aralık tarihleri arasında, Ankara'da yapılmıştır. Gerek malî bakımdan ve gerekse, eğitim personel ve malzemesi bakımından ICFTU'nun desteği ile gerçekleştirilen bu büyük seminerde aşağıdaki öğretmenler tarafından şu dersler verilmiştir :

Albert Hammerton "Toplu pazarlık", "ikna, uzlaşma ve grev", "toplu iş sözleşmelerinin muhtevası", Howard T. Robinson "teşkilâtlanma, toplu pazarlık tekniği, strateji ve maliyet hesapları" Halil Tunç "Toplu iş sözleşmesi, grev ve lokavt kanunu", "Türkiye'de iş mevzuatı, sendikalar kanunu", "toplu pazarlık, sendikaların görüşü, hükûmet ve işverenlerin rolu" "Türk toplum hayatında toplu pazarlığın sosyal ve ekonomik rolü" Doğan Avcıoğlu "Türk toplum hayatında toplu pazarlığın rolü", Jack Purvis "Sendika teşkilâtı", "sendikal teşkilâtlanma faaliyetleri", Howard T. Robinson "Uluslararası sendikal hareketler", Jack Purvis "sendika bünyesi", Albert Hammerton "ILO ve münasebetler", Albert Hammerton-Howard T. Robinson "Toplu sözleşmelerin muhtevası".

Ankara Seminerine katılan sendika temsilcilerimiz

DERS

Grev, Lokavt ve Toplu Sözleşme Kanunu ile Sendikalar Kanunu'nun kabulünden sonra, kamu yönetimi ile ilgili birçok öğretim kurulu da, dersleri arasında bu konulara yer vermeğe başlamışlardır. Bu konularda ders vermek için tecrübeli ve bilgi sendika liderlerinin bilgilerinden faydalanılmaktadır. Bu iş için Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç Orta Doğu Teknik Üniversitesi ve Siyasal Bilgiler Fakültesi tarafından davet edilmiştir. Bu öğretim kurumlarından gönderilen yazıları aynen yayımlıyoruz :

1 — "17 Aralık 1963 Salı günü Türk-İş Genel Merkezi'nde yaptığımız görüşmede, Devlet Personel Dairesi elemanları için tertiplenmekte olduğumuz ve 27 Ocak 1964 günü başlayıp iki hafta kadar sürecek olan "Personel İdaresi" eğitim programına aşağıda yazılı konuda bir konuşma yapmak suretiyle katılmak vaadinde bulunduğunuz için teşekkür ederiz.

Bu hususta gerekli diğer hazırlıklar tamamlandıktan sonra konuşmanızın günü, saati ve yeri de ayrıca bildirilecektir. Arzunuz üzerine, konuşma, 5 Şubat'tan sonraki bir tarihte yapılacaktır.

Bilvesile saygılarımı arzederim.

Ankara Üniversitesi
Siyasal Bilgiler Fakültesi
İdarî İlimler Enstitüsü
Prof. Dr. Cemal Mıhçıoğlu

2 — "Sayın Bay Tunç,

3 Aralık 1963 tarihinde, siz ve meslektaşınız Önder Aker'in, dersimden konuşmak zahmetini gösterdiğiniz için teşekkürlerimi bildirmek istiyorum.

Türk Sendikacılığı'nda sizin gibi tecrübeli bir kimsenin konuşmasın dinlemek, öğrencilerim ve benim için çok faydalı bir tecrübe oldu. Sendikacılığın, Türk ekonomik hayatında hergün biraz daha artan önemli rolü hakkında derin bilgi sahibi olduk. Ayni zaman da, sendika liderliğinin sizin gibi iyi ellerde olduğuna ve ilerlemeye devam edeceğine de inanıyoruz.

Eğer size bir yardımım olabilirse, bana müracaat etmekten çekinmeyiniz. Yardımınıza tekrar teşekkür ederim.

Saygılarımla
İş İdaresi Öğretmeni
J. R. Ropper

ANGOLA

Uluslararası Hür Sendikalar Konfederasyonu tarafından, Birleş miş Milletler Genel Sekreteri U' Thant'a gönderilen bir yazıda, Portekiz Hükûmeti tarafından Angola halkına yapılan koloni baskısı ve insan haklarına aykırı muamele protesto edilmiştir.

Bu mesajın gönderilmesi yolun daki karar, 42 ülkeden gelen ICFTU gençlik temsilcisinin Viyana'da yap tıkları «Birinci Dünya Gençlik Toplantısı» sonunda alınmıştır. Söz konusu kararın bir kopyası da, sürgündeki Angola işçilerine gönderilmiş bulunmaktadır. Angola İşçileri Genel Teşkilâtı, söz konusu mesajı almışlardır.

Gençler, mesajlarında, Angola halkının özgürlük için savaşımı ve dayanışmasını hatırlatmakta ve Birleşmiş Milletler'in bu yolda bir karar almasını istemektedirler.

TİBET

Tibet'te çalışan beşyüz kadar Çin'li yük arabası sürücüsü, fena çalışma koşullarını protesto amacıyla, Kasım ayından beri grev yapmaktadırlar. Bu konuda hazırlanan bir rapor, grevin, Tibet'in neresinde yapıldığından bahsetmemekte, ancak grev yapan işçilerin bilinmiyen bir yöreye sürüldükleri ni ve yerine yeni sürücülerin getirildiğini bildirmektedir. Bu rapor, Nepal'den son zamanlarda gelen bazı yolculardan alınan bilgiye göre düzenlenmiştir.

Tibet'teki ekonomik durum, kritikliğini hâlâ muhafaza etmektedir. Bir insana ayda ortalama 14 kilo yiyecek düşmektedir. Ayrıca, bir aile ayda beş mum, beş kutu kibrit, bir sabun kullanabilmektedir. Giyecek maddeleri de karne ile verilmektedir ve bir kişi yılda bir yarda kumaş alabilmektedir. Bir Tibet'li işçinin günlük kazancı ise, yarım yendir. (180 kuruş.

İSPANYA

45 İspanyol sendikacısının yargılanması, ay sonunda Madrit'te yapılacaktır. Bu sendikacılar, bir süre önce kapatılan İspanyol Genel İşçileri Sendikası ve İspanyol Sosyalist Partisi'ne mensupturlar. Böylelikle, diktatör Franco'nun rejimi, sendikacıları bir defa daha yargılamaya kalkmaktadır.

Bu işçiler, diğer bir grup halindeki 60 kişi ile birlikte 1960 yılında tevkif edilmişlerdir. Eğer U-

luslararası Hür Sendikalar Konfederasyonu (ICFTU) duruma müdahele etmemiş olsaydı, tevkif edilenlerin sayısı daha fazlalaşacaktı.

Başlangıçta iş gören ilk askerî mahkemenin yerini, şimdi «Özel Sivil Mahkeme» almış bulunmaktadır. Mahkûmlar, Madrit'te Carasanchel Hapishanesi'ne gönderilmişler ve burada kendilerine çok hoyrat muamele edilmiştir. Genel Konfederasyon, bu işçiler için yaptığı propaganda sonucu elde ettiği parayı, ailelerine yollamıştır. Propaganda materyali, duruşma safhasında da kullanılacaktır.

ICFTU, hür sendikacılık için mücadele eden bu işçilerin adlarını, bütün dünyaya tanıtmaktadır. Bunların arasında avukatlar, yazarlar, üniversite öğrencileri, doktorlar ve askerlerin yanıbaşında inşaat ve tarım işçileri de yer almaktadır.

ICFTU, bu işçilere reva görülen antidemokratik ve insan haklarına aykırı tutumu, Birleşmiş Milletler, Uluslararası Çalışma Bürosu, Uluslararası Yargıçlar Kurulu ve Dünya kamuoyu önünde protesto etmiştir. Protesto mesajlarında, diktatör Franco Hükümeti'nin, Asturias'ta grev yapan maden işçilerine yaptığı muamele de şiddetle tenkit edilmektedir.

PORTEKİZ

Uluslararası Hür Sendikalar Konfederasyonu Birleşmiş Milletler'in Genel Kurul oturumuna çektiği bir mesajda, Portekiz eyaletlerindeki zorlu çalıştırma metodlarını şikâyet etmiş ve dörtyüz yıllık Portekiz kolonyalizminde hiçbir insanî gelişme olmadığını ve işçilerin yüzde doksanına gayri insanî muamele edildiğini bildirmiştir.

Mesajda, gayrî insanî derecede düşük ücretlerden bahsedildikten sonra işçilerin sağlık durumlarının da berbat olduğu, Güney Afrika'ya göç eden işçilerin sağlık durumlarının korunması yolunda hiçbir tedbir alınmadığı, askerî ve fizikî gaddarlığa engel olunmadığı ve işçilerin ancak çok az bir kısmının haklarının korunduğu bildirilmektedir.

İSPANYA

İspanya'nın tarım bölgelerindeki postacılar arasında, iş saatlerinin çokluğu ve ücretlerin azlığı konusunda meydana gelen hoşnutsuzluk artmaktadır. Bu konudaki haber, devlet tarafından idare edilen sendikaların çıkarttığı «Pueblo» adlı gazetede yer almıştır.

Postacılar, saat başına almakta oldukları 2,60 pesetanın, ikramiye ve aile yardımlarıyla birlikte ayda 1200 pesetayı bulacak kadar artırılmasını istemektedirler. (1200 peseta 20 dolar veya 7 sterlin kadardır) Postacılar, 1962 de Andalucia'yı ziyaret eden General Franco nun, günlük ücretlerinin 60 peseta ya çıkartılacağı yolundaki vaadi hatırlatmakta ve bu vaadin, bugüne kadar yerine getirilmediğini ifade etmektedirler.

Düşek ücretlerden şikâyet eden İspanyol işçilerin tamamını postacılar meydana getirmemektedirler. İspanya'da kanunî iş günü 7 saatlik bir çalışmadan ibaretse de, binlerce işçi, ortalama 9 saat süre ile çalışmakta ve iki saatlik fazla mesaî ücretini almamaktadırlar.

ADEN

21 Kasım 1963 tarihinde Aden'deki İngiliz askerî üssünde başlıyan grevde şimdiye kadar elli işçi tevkif edilmiş ve kırk kişi de sınır dışı edilmiştir. 7 Bin grevcinin bağlı bulunduğu Kuvvetler Sendikası, daha kısa çalışma saatleri, daha uzun yıllık izin, mesken ücreti ve sıhhî tesisler konusunda talep ettiği isteklerinin yerine getirilmesi için grev kararı almıştır. İşçiler, ayni zamanda haksız yere işten çıkarma, hapis ve sürgün gibi baskıları da protesto etmektedirler.

Uluslararası Hür Sendikalar Konfederasyonu (ICFTU) üyesi olan Aden Sendikalar Konfederasyonu, grev yapan işçiler ve ailelerine yardım için dünya çapında bir yardım kampanyası açılmasını istemiştir.

ICFTU Genel Sekreteri Ömer Becu, Aden Yüksek Komiseri Sir Kennedy Trevaski ve İngiltere Devlet ve Koloniler Münasebetleri Sekreteri Duncan Sandys'e çektiği telgraflarda, bu durumu protesto etmiştir. Öte yandan, ICFTU'nun, sıkıntıda olan grevci Aden işçilerine yardım olmak üzere şimdilik 840 dolarlık bir yardım yapmayı kararlaştırdığı da verilen haberler arasındadır.

ALMANYA

Alman Sosyal Demokrat Parti'si ve Uluslararası Sosyalistler Derneği Başkanı Erich Ollenhauer'in ölümü, Uluslarası Hür Sendikalar Konfederasyonu (ICFTU) çevrelerinde büyük üzüntü yaratmıştır. ICFTU Genel Sekreteri Ömer Becu, Almanya İşçi Sendikaları Konfederasyonu'na (DGB) ve Ollenhauer'in eşine üzüntü mesajları yollamıştır. Uluslararası Sosyalistler Derneğine çekilen telgrafta özetle denilmektedirler :

«— Uluslararası Hür Sendikalar Konfederasyonu, Erich OlOlenhauerin uluslararası işçi hareketine yaptığı hizmetleri hiçbir zaman unutmıyacaktır.»

1952 yılından bu yana, Batı Almanya Sosyal Demokrat Partisi'nin başkanı olan Ollenhauer'in 14 Aralık'ta vefatından sonra yapılan cenaze törenine ICFTU'yu temsilen Genel Sekreter Yardımcısı Herbert Tulatz katılmıştır.

İZLANDA

İşverenlerin, talep edilen yüzde 30 oranındaki zam isteğini reddetmeleri üzerine İzlanda'da patlak veren grev, çalışma hayatını felce uğratmıştır. 10 Aralık tarihinde baş

lıyan greve elli sendika katılmaktadır. Bu sendikalar, İzlanda İşçi Sendikaları Konfederasyonu'na bağlıdırlar. Uluslararası Hür Sendikalar Konfederasyonu'nun üyesi olan bu teşekkül, enflâsyona karşı yapılacak mücadelenin ancak bu ücret artışı kabil olabileceğini bildirmiştir. Greve sebep teşkil eden olaylardan bir diğeri de, devlet memurlarının talep ettikleri zammın kabul edilmiş olmasıdır.

Halen İzlanda'da, posta, telgraf, telefon, deniz ve hava yolları, otobüs işletmeleri ve alış - veriş hayatı felce uğramış durumdadır.

ADEN

Aden İşçi Sendikaları Konfederasyonu'na mensup sendika liderleri ve üyelerinin tevkifine devam edilmektedir. Bilindiği gibi, burada çalışan yüzlerce işçi sürgüne gönderilmiştir. Bunlara, 13 Aralık 1963 günü tevkif edilen bir diğer grup daha eklenmiştir. 14 Aralık 1963 günü, Vali Sir Kennedy Trevaskis'in ziyaret eden Aden İşçi Sendikaları Delegasyonu da, ziyaretten sonra hemen tevkif edilmişlerdir. 15 Aralık tarihinde ise, konfederasyon genel merkezine ânî bir baskın yapan polis, büro eşyalarının tümünü müsadere etmiştir. Tevkiflerin sebebi hakkında hâlâ bir açıklama yapılmamaktadır.

Nezarete alınanlara işkence edildiği bildirilmektedir.

Baskı karşısında direnen konfederasyon mensupları taviz vermeğe yanaşmamaktadırlar. Konfederasyondan, Vali'ye gönderilen bir mektupta, konfederasyonun şiddet hareketlerini doğru bulmıyan bir teşekkül olduğu bildirilmiştir. Fikirlerin daima barış ve huzur için de sunulması prensibine bağlı bulunduklarını belirten konfederasyon mensupları, Aden Hava Alanı'ndaki sabotaj olayına katıldıkları yolunda ileri sürülen iddiaları red detmektedirler.

Bilindiği gibi, Aden'li sendikacıların ve sendika liderlerinin tevkifine, söz konusu sabotaj olayından sonra başlanmıştır.

OECD Bakanlar toplantısı

OECD Bakanlar Kurulu, 19-20 Kasım tarihleri arasında Paris'te yaptığı toplantıda, OECD üyesi devletin ekonomik durumu ile, bu devletlerin dünyanın diğer devletleri ile olan ekonomik münasebetlerini incelemiştir.

Norveç Dışişleri Bakanı Ekselânsı Halvard Lange'nin başkanlığında yapılan toplantıda, bazı ülkelerde maliyet ve fiat artışları gözönüne alınmıştır. Bazı üye devletlerin problemlerinin ortadan kalkmadığı kabul edilmekle beraber, son üç yıllık gelişme genellikle tatminkâr görülmüştür. Öte yandan, üye ülke bakanları, teşkilâtın, az gelişmiş ülkelerdeki ticaret işleri üzerindeki çalışma ve incelemelerine devam etmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Diğer bazı üyeler de, hükûmetlerinin, Birleşmiş Milletler Ticaret Kalkınma Toplantısı'na katılmıya azimli olduğunu ifade etmişlerdir. Toplantıda önemle üzerinde durulan konulardan birini de, tarım, endüstri ve işgücünün, değişen ticaret ve kalkınma hızına uyarak gelişmesi konusu teşkil etmiştir.

Birleşmiş Milletler ve sendikalar

Birleşmiş Milletler'in Ekonomik ve Mâlî Meseleler Komitesi toplantısında konuşan Ekonomik ve Sosyal Müsteşarı, Birleşmiş Milletler yakın işbirliği yapılması gerektiğini ifade etmiştir.

Müsteşar Mr. Seynes, «— Birleşmiş Milletler, sendikalarla müzakere imkânlarını ve konsültasyonlarını, ILO'da olduğu gibi iyi kullanmalıdır.» demiştir.

Hür sendikalar Kennedy için yas tutuyor

Amerikan Cumhurbaşkanı John F. Kennedy'nin 22 Kasım 1963 teki trajik ölümünden sonra, dünya Johnson'a ve Amerikan Sendikalardan, eşine, yeni başkan Lyndon B. Johnson'a ve Amerikan Sendikalar Federasyonu'na üzüntü ve sempati mesadileri gönderilmiştir. ICFTU Merkezinden gönderilen telgraflardan başka, bölge teşkilâtlarından, işkolu sekreterliklerinden, millî federasyon ve merkezlerden, bütün işçilerin üzüntülerini bildiren mesajlar gönderilmiştir.

ICFTU Uluslararası Dayanışma Fonu Komitesi'nin 5-6 Aralık tarihlerinde Washington'da yaptığı toplantıda, özel bir anma töreni düzenlenmiştir. Burada konuşan ICFTU Başkanı Arne Geijer, Kennedy'i anmış ve daha sonra, Arlington Millî Mezarlığı'na giderek mezarına bir çelenk koymuştur. Bu çelengin, hür sendikalar adına konduğu belirtilmiştir.

Öte yandan, AFL - CIO Başkanı George Meany de, Kennedy'nin katili olduğu sanılan Lee Oswald'ı kovalarken öldürülen polis memurunun eşi dul bayan Trippit'e, çocuklarının büyütülmesinde ufak bir yardım olmak üzere bin dolarlık bir çek hediye etmiştir.

Yabancı işçilerin ve tarım işçilerinin endüstriye intibakı

OECD tarafından, «yabancı işçilerin ve tarım işçilerinin endüstriye intibakı» konusunda düzenlenen seminer, Almanya'nın Wiesbaden kentinde, 10-13 Aralık tarihleri arasında yapılmıştır.

Almanya, Avusturya, Belçika, Kanada, Danimarka, Amerika, Belçika, Kanada, Danimarka, Amerika, Fransa, Yunanistan, İrlanda, İsrail, İtalya, Lüksemburg, Norveç, Danimarka, İsveç ve Türkiye'den gelen işçi ve işveren delegelerinin teşkil ettiği 48 kişilik üye topluluğunun yanıbaşında teknik müşahit ve basın mensupları da semineri yakından izlemişlerdir.

Seminerde, Uluslararası Çalışma Bürosu'nun ve diğer raportörlerin «tarım işçilerinin dahilî ve haricî göçü ve sanayîe intibak etmeleri» konusunda hazırladıkları rapor ve bu konularda kaleme alınan örnek bazı etüdler müzakere edilmiştir.

Başkanlık divanı tarafından, komisyon çalışmaları ve genel oturumlardan sonra kaleme alınarak, seminerin son gününde okunan deklerasyon Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu temsilcisi olarak seminere katılan Türk-İş Araştırma Bürosu Müdür Yardımcısı Beycan Tavus tarafından şöyle özetlenmiştir :

«1 — Tarım işçilerinin ve yabancı işçilerin endüstri bölgelerine akımı, birçok üye ülkelerde, halen önemini muhafaza etmekte ve ilgililerin meslekî, sosyal, kültürel intibaklarıyla ilgili kesin tedbirlerin alınmasını gerektirmektedir.

2 — Tarım sektöründe, tarımsal işgücü devamlı surette azalmaktadır. Çünkü millî ekonominin yayılması, metal iş alanlarının, küçük el sanatlarının olmayışı sebebiyle sınırlandırılmıştır. Bazı ülkelerde ise, tarım işgücünün ve yabancıların kentlere akımı, işgücü ihtiyacı sebebiyle teşvik edilmektedir. Endüstri alanlarına yönelmiş bulunan bu nüfus akımı, üye ülkelerin sosyal ve ekonomik durumlarında önemli bir yer işgal etmeğe devam edecektir.

3 — Yeni bölgelere veya yeni iş alanlarına yerleştirilen kentli işçilerin seyyaliyet problemleri ile tarım işçilerinin ve yabancı işgücünün endüstriye intibakı problemlerinin nitelik bakımından birbiriyle karşılaştırılması, seminere katılan üyelere güçlük çektirmiştir.

4 — Tarım işçilerinin kentlere intibakı ile, dış ülkelere göç eden işçilerin problemleri, fabrika ve çevresindeki dil, kültür, yaşama şekli problemlerinin önem derecesindedir.

Ayrı dilleri konuşan, ayrı kültüre sahip olan ve yaşama standartları değişik olan Türk işçilerinin Almanya'da karşılaştıkları güçlüklerin nedenleri de bu şekilde belirtilmiş olmaktadır.

5 — Risksiz bir işgücü transferini ve yer değiştiren işçinin yeni endüstri hayatında gerçek şekilde toparlanmasını sağlamlaştırmak amacıyla iyi düzenlenmiş ve organize edilmiş bir intibakın yerinde alınmış bir sonucu olacaktır. Bu sonuç, işçilerin herbirinin ve tümünün, geldikleri ülkeye olduğu kadar kendi ülkelerine de fayda sağlıyacaktır.

6 — Göç eden, dışarıya giden işçilerin intibakı, daima, gidilen ülkenin coğrafî durumuna, o ülke tarafından seçilen şahısların eksiksiz hazırlanması ve seçimine, meslekî intibak derecelerine, yer değiştirmelerini kolaylaştıracak mâlî yardıma, yeni işlerine garantili bir şekilde girmelerine, meskenlerine ve uygun şekilde düzenlenmiş diğer sosyal yardımlara bağlıdır.

7 — Almanya'daki mevcut sendikalar ve işverenler, daimî işçilere olduğu gibi, muvakkat işçilerin de toplanmasına yardım etmeyi hedef tutan tedbirleri almışlardır.

8 — Almanya'daki halkın dostane davranışları, yeni gelen işçilerin intibaklarında önemli ve olumlu rol oynamaktadır.

9 — Gelişme yolunda olan ülkelerin, vatandaşlarına yardım etmek için tüm tecrübe ve bilgilerini en verimli şekilde kullanmak suretiyle özel programlarını uygulama mevkiine koyarlar.

10 — Yer değiştiren işçilerin danışarak bir yer bulmaları ve onlara yardım etmek amacıyla özel ve kamu teşekkülleri kurulması gereklidir. İşçiler geldikleri ülkede olduğu gibi, gittikleri ülkenin birçok yerinde de teşkilâtlar, bürolar kurmuşlardır.

AFL — CIO Kongresinde Başkan George Meany müteveffa Cumhurbaşkanı Kennedy'ye rozet takıyor

Bu Devrimi Gölgelemiyelim

27 Mayıs Anayasasının getirdiği en büyük devrim, iş hayatımızın gerçek demokrasi ilkelerine uygun bir şekilde düzenlenmesidir. Demokrat Parti iktidarının yıllarca vadedip bir türlü gerçekleştirmediği Grev ve Lokavt, Toplu Sözleşme ve Sendikalar Kanunları 27 Mayıstan sonra ortaya çıkan ve kuvvetlenen sosyal adalet cereyanının tesiriyle, Anayasaya yürürlüğe konması zarurî kanunlar niteliğiyle girmişti.

Birinci ve İkinci Koalisyon Hükûmetlerinde Çalışma Bakanı olarak bulunan ve ötedenberi sosyal adalet ilkesine samimiyetle bağlanmış bir aydın hüviyetiyle tanınan Bülent Ecevit, açılan bu yoldan sağlam adımlarla ilerleyebildi. Neticede çıkarılan kanunlar, prensip yönünden en modern, en ileri demokrasilerde iş hayatını düzenleyen mevzuattan farksızdı. Türk işçisi böylece birçok ülkelerde büyük mücadeleler, ızdıraplar çekilerek, hattâ kan dökülerek elde edilen haklara 27 Mayısın yarattığı uygun ortam içinde kavuşmuştu.

Kanunlar yürürlüğe girdikten sonra kendilerini sessiz sedâsız fakat mükemmel bir şekilde yetiştirdikleri belli olan sendika liderleri, işçilerimizin henüz bu haklardan faydalanacak seviyeye ulaşamadıkları konusunda ileri sürülen peşin hükümleri yalanladılar. Aşırı ve sert davranışlardan kaçınılıyor, haksız hele kanunsuz istekler, bizzat sendika liderleri tarafından önleniyordu.

Bugün çeşitli iş kollarında böyle medenî ve olgun hava içinde işçi ve işveren temsilcileri karşılıklı geçip müzakerelerde bulunuyorlar. Birkaç yıl evveline kadar, işçilerini muhatap addetmeyecek zihniyete sahip işverenlerin dahi şimdi anlayışla davrandıkları görülüyor. Ve müzakerelerin büyük çoğunluğu, işçilerimizin maddî seviyelerini yükseltecek, onların gecikmiş haklarını tanıyan sonuçlarla bitmek istidadı taşıyor.

Bu, gerçek bir devrimdir. Öyle bir devrimdir ki aralarında büyük sosyal ve ekonomik farklar bulunan kitleler arasında yaratılmış ve istismarı her an mümkün husumet hisleri kısa zamanda yumuşayabilecek, memleket ekonomisi, satınalma güçleri artan işçiler sayesinde büyük gelişmeler kaydedebilecektir.

Bu mutlu sonucun elde edilmesi ve korunabilmesi, iki tarafın birbirlerine karşı gösterecekleri anlayış ve olgunlukla mümkün olacaktır. Nitekim işçi liderlerimiz bu gerçeği gördükleri içindir ki âzamî dikkat ve hassasiyetle hareket etmektedirler.

Buna rağmen, TÜRK-İŞ'in kontrolünde bulunmayan bâzı sendikaların ölçüsüz bir takım isteklerde bulunup grev teşebbüslerine giriştikleri görülmektedir. Dün Mersin rafinerisinde başlayan grevin de bu mahiyette olduğunu gösteren belirtiler mevcuttur. İşverenin açıklamasına göre işçilerin talepleri arasında yılda işçi başına 40.000 lira ikramiye verilmesi, lojman temin edilmeyen işçilere iki yıl içinde mesken inşası, tatil için sahil ve dağ evlerinin sağlanması gibi istekler bulunmaktadır. Şüphesiz bu imkânların bütün işçilerimize verilebilmesi temenni edilir. Ancak, hayal ve hakikatı birbirinden ayırmak, haklı ve haksız olabilecek istekleri mâkul ölçüler içinde değerlendirebilmek gerekir. İşverenin iddiaları doğru ise, Mersin rafinerisinde girişilen grev teşebbüsünün bu anlayışlara uygun olduğunu ileri sürmek mümkün değildir.

Yukarda belirttiğimiz gibi, başarılan iş büyük bir devrimdir. Bu devrimi gölgeleyebilecek aşırı ve haksız hareketler - hangi taraftan gelirse gelsin - teşebbüs sahiplerine birşey kazandırmayacak, çok şey kaybettirecektir.

KIBRISTAN HABERLER

T E D

Güney sahillerimizden ışıkları görülen bir adada on günden beri patlıyan silâhlar, çaresizlik içinde kıvranan Türk Çocukları'nı öldürmektedir. Kıbrıs'ın Enosis'e ilhakı yolunda, Yunan Hükûmetleri'nin de tutumuna aykırı bir davranışla ve tedhiş metodlarıyla mücadeleye cevap veren bir zihniyetin eli kanlı mücadeleye cevaz veren bir zihniyetin eli kanlı mümessilleri, İngiliz Hükûmeti'nin de pasif tutumundan faydalanarak, kadın ve çocukları katletmekte, adadaki Türk azınlığa tam bir katliam hareketine girişmiş bulunmaktadırlar.

Türk Hükûmeti, başlangıçta, olaya aktif şekilde müdahale etmiş, katliam hareketinin durdurulması için üslerinden hareket eden Türk jet uçakları Kıbrıs üzerinde ihtar uçuşları yapmışlardır. Ancak, bu hareket, Güvenlik Konseyi'nde şirretçe yapılan propagandanın batılı dostlarımızca çekingenlik ve kararsızlıkla vasıflandırılabilecek tutumları ile karşılanması şeklinde sonuç vermiştir.

Ne şiş yansın ne kebap

Türkiye Başbakanı İsmet İnönü, 1963 yılının son gününde Türk Gazetecileriyle yaptığı sohbet toplantısında, «bu meselede hiç kimseden destek beklememiz gerektiğini» söylemiştir. Bu itiraf acıdır. Acı olduğu kadar da gerçektir. Nato ve Ortak Pazar'ın majiskülleri, Orta Doğu'da yeniden iltihap toplayan bu çıban başının tedavisini «suya sabuna dokunmadan» halletmek yolunda kararlıdırlar. 24 Aralık'ta Kıbrıs'a indirilen İngiliz Birlikleri, 150 kişilik bir sembolik kuvvetten ibarettir. Bu birlik ise, Hükûmeti.nden aldığı talimat üzerine uygulandığı kararsız tutumuyla Lefkoşe'deki katliamı durdurmakta aciz gösteren General Young'ın komutasındadır. Bütün dünya basını, İngiliz Birliği'nin, EOK'cılardan çekindiğini ve aktif hareket edemediğini ifade etmektedir.

Ne hikmetse, katliamı durdurmak için harekete geçmiyen İngiliz Hükûmeti, katliamın müdahalesiz devamı tehlikesi karşısında güney limanlarımıza hareket emri alan deniz filomuzun yol alması üzerine celâllenmiş ve Kıbrıs açıklarında demirlemiş Türk gemileri üzerinde İngiliz uçakları uçmağa başlamıştır. Herhangi bir Türk müdahalesi karşısında İngiliz birlikleri tarafından hareketin durdurulacağı da pek nazik olmayan bir lisanla belirtilmiştir.

Bu durumda, tedhişin en kısa zamanda durmasını temenniden başka şey yapmamış niyetli görülmeyen batılı dostlarımızın bu tutumu karşısında Türk Başbakanı'nın demecini haklı karşılamak yerinde olur kanısındayız.

Üzülmenin tek başına hiç bir işe yaramayıcağı bellidir. Bugün Bugün, bu durum karşısında üzülmekten başka birşey yapamadığımız ise gözle görünen bir gerçektir.

Katliam başlıyor

Kanlı Noel adıyla tarihe geçecek olayların ciddî şekilde gelişmesi üzerine Erkin, Yunanistan İngiltere ve Birleşik Amerika Büyükelçilerinin dâvet etmiş ve kendileriyle bu konuda görüşmeler yapcek katliam hareketine 20 Aralık'ı 21 Aralık'a bağlıyan gece başlanmıştır. Lefkoşe'de bir Türk otomobilini durduran Kıbrıs'lı Rum polisler, hakları olmadığı halde otomobili ve içindekileri aramak istemişler ve soydaşlarımızın karşı koymak istemeleri üzerine makineli

H İ Ş !

tabanca ile ateş atarak üç Türk'ü öldürmüşler, dört Türk'ü ise yaralamışlardır. Bir hiç yüzünden işlenen cinayet üzerine infial eden Türk halkının mukabelesi, olayın gelişmesine yol açmış ve önceden hazırlanıp bir bahane ile ateşlendirildiğine şüphe bırakmayacak şekilde devam etmiştir.

Asker mi, sivil mi olduğu giyim ve silâhlarından anlaşılmayan Rum'lar, Türk mahallelerini basmışlar, girdikleri Türk evlerini talan ettikten sonra sahiplerini de katletmişlerdir. Bu arada okullara ve hastahaneler de hücüm edilmiş çocuklar ve yaralılar, hastalar da katledilmiştir.

Dışişleri Bakanımız Feridun Cemal Erkin, Cumhuriyet Senatosu'nda bu konuda yaptığı görüşmede aynen şunları söylemiştir:

«— Durumun çok ciddî inkişaflar, göstermesi üzerine, 27 Aralık'ta, Yunanistan, İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri Büyükelçileri'ni dâvet ederek, Kıbrıs'taki olayları Türk Milleti ve Hükûmeti'nin son derece ciddî addettiğini ve büyük bir hassasiyetle izlediğini ifade ile, Kıbrıs'lı Rum'ların tecavüz ve tahriklerinin derhal durdurulması için hükûmetlerinin, ellerindeki bütün imkânları seferber etmelerini talep ettim. İngiltere ve Yunanistan Büyükelçilerine ayrıca, bu teşebbüsünün, garanti anlaşmasını tahrike mâtuf bir başlangıç sayılabileceğini belirttim.

İngiliz Büyükelçisinin bana, ayni gece saat on buçukta mealini bildirdiği İngiltere Hükûmetince yayınlanan bir bildiride, «Kıbrıs ile ilgili Londra ve Zürih Anlaşmalarını teminat altına alan devletlerden biri olarak, İngiltere Hükûmeti'nin Ada'da nizam ve asayişin bozulmasından ciddî endişe duyduğu, İngiltere Dışişleri Bakanı'nın Kıbrıs Dışişleri Bakanı'na, herhangi bir gelişmenin ilk şartının Ada'da nizam ve asayişin korunmasına bağlı olduğunu bildirdiği ve Ada'da gerginliği giderecek, asayişi koruyacak tedbirlerin alınması için Cumhurbaşkanı Makarios'a müşterek müracaat edilmesi hususunda, İngiltere'nin Türkiye ve Yunanistan'a iltihaka hazır olduğunu bildirmiştir.

Yunanistan Dışişleri Bakanı'da ayni gün Yunanistan Parlamentosu'nda yaptığı konuşmada, Kıbrıs halkını aralarındaki anlaşmazlıkları uzlaşıcı bir zihniyet içerisinde barışçı hal çareleri aramaya dâvet etmiş ve Türkiye ile Yunanistan arasındaki dostane münasebetleri Kıbrıs'a da teşmil etmek için Yunan Hükûmeti'nin elinden geleni yapacağını beyan etmiştir.»

Erkin bu konuşmayı yaptığı sırada, Türkiye'de olduğu gibi, Yunanistan'da da bir kabine buhranı bütün şiddetiyle hüküm sürüyordu. Grivas'ın aşikâr baskısı üzerine, komünistlerle dayanışmayı reddeden Papa Andreu, istifa etmişti. Her iki ülkede de kabine buhranı, Lefkoşe'nin ıssız bir sokağında gecenin geç vaktinde Türk otomobillerini durduran zihniyetin hangi fırsat kaygusuyla harekete geçtiğinin açık bir delilini teşkil etmektedir.

Ortak Bildiri

Türkiye, Yunanistan ve İngiltere'nin Lefkoşe'deki temsilcileri, Cumhurbaşkanı Makarios ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Dr. Fazıl Küçük nezdinde ortak teşebbüse geçerek, Kıbrıs'taki tedhişin durdurulmasını temin için müracaatta bulunmayı beraberce kararlaştırmışlardır. Bu konudaki karar, üç

temsilcinin 24 Aralık günü beraber ce kaleme aldıkları ortak bildiriyle Dünya'ya duyurulmuştur. Bu arada, Makarios'a, adadaki tedhişin durdurulması için Türk Hükûmeti'nce tevdi edilen bir notamız da, aynen iade edilmiş ve cevap verilmemiştir.

Son durum

Bu durumda, Kıbrıs Hükûmeti'nin maskesi düşmüş, tarafsız görünmeğe çalışan Makarios'un gerçek tutumu, tam anlamıyla gün ışığına çıkmıştır. Kıbrıs Hükûmeti'nden, adadaki emniyet ve asayişin sağlanması için yardım ve işbirliği garantisi istemesi tamamen fuzulî bir davranış olarak açığa çıkmış bulunmaktadır. Esasen, bu gerçeği öğrenmek için Makarios'un, Kıbrıs Anayasa'sını değiştirmek yolunda uzun süredir yaptığı çalışmaların hatırlanması yeterlidir sanıyoruz. Türk Hükûmeti'nin, Anayasa değişikliği konusundaki bu isteğin yersizliğini belirten görüşü de ilgili devletlere, bir ay önceden bildirilmişti.

Bu durumda, bağımsızlığını tanıyan Londra ve Zürih anlaşmalarını hiçe sayan Makarios ilk defa açık kart oynamıştır. Nato üyesi Türkiye, Makarios'un tutumunun bu şekilde açıklık kazanmasından sonra, İngiltere'den zahirî bir dostluk bekliyebilir.

Türk-İş'in tutumu

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu da olayla yakından ilgilenmiş ve derhal Kıbrıs Türk İşçi Birlikleri Federasyonu'na çektiği bir telgrafla katliamın sorumlularını tel'in ettiğini bildirmiştir.

Öte yandan, Kıbrıs'lı şehitlerin yetimlerine yardım için, Türk-İş tarafndan bir kampanyaya girişilmiş ve Ankara'da özel bir hesap açtırılmıştır. Bu kampanya, daha ilk gününden büyük ilgi ile karşılanmış ve mütevazi bütçelerinden yardım için bir miktar ayıran işçilerimiz, kampanyaya katılmaya başlamışlardır.

Uluslararası Hür Sendikalar Konfederasyonu nezdinde de teşebbüse geçen Türk-İş bu teşekkülün Genel Sekreteri Ömer Becu'ya Başkan Seyfi Demirsoy eliyle çektiği telgrafta durumu protesto etmiştir.

TEŞKİLATA

Kıbrıs'ta soydaşlarımıza girişilen katliam hareketini, Türkiye İşçi Sendikaları olarak nefretle tel'in ediyoruz. Müdafaasız kadınlara, beşikteki yavrulara karşı girişilen menfur tecavüz karşısında duyduğumuz tepki halen devam etmektedir.

Bu korkunç harekete canla başla karşı koyarken hayatlarını kaybeden Kıbrıs'lı soydaşlarımızın yetimleri karşısında hareketsiz kalmayı, imkânsız buluyor, bu durumda, yurdumuzun dört bir yanında girişilen yardım kampanyalarında, asil Türk işçisinin de payı olmasını istiyoruz. Türkiye İşçi Sendikalarının asil mensupları elbette Yavru Vatan Şehitlerinin yetimlerini korumağı vazife sayacaklardır inancındayız.

İcra Heyetimiz, bu maçla Merkez bir hesap açtırmak kararına varmıştır. 25007/325 nolu hesap açtırmak kararına varmıştır. 25007/325 nolu hesaba yatıracağınız bir yardım, az da olsa şehit yetimlerinin yaralarının sarılması için faydalı olacaktır.

Mensuplarımızın kıymetli yardımlarını bekliyoruz.

Saygılarımızla

Halil TUNÇ
Genel Sekreter

Seyfi DEMİRSOY
Başkan

Not: Ziraat Bankası Yenişehir Şubesi 25007/325 numaralı hesap

***

YILDIRIM

Sayın Necati Taşkın
Kıbrıs Türk İşçi Birlikleri Federasyonu Genel Sekreteri
P.K. 681

Lefkoşe — KIBRIS

Kıbrıs'ta vahşi tedhişçilerin Türk kardeşlerimize giriştikleri hain tedhiş hareketini büyük üzüntü ve ıstırapla karşıladık. Bu hareketi tel'in eden biz Türk İşçileri Kıbrıs'lı kardeşlerimize sabır ve metanet diliyoruz.

Gözü dönmüş Eoka'cılarla yaptığınız savaşta kalbimizin sizlerle beraber çarptığını hatırdan çıkarmamanızı ve candan başarı dileklerimizin kabulünü rica ederiz.

Sevgilerimizle
İcra Heyeti
TÜRK-İŞ

***

Aziz Kardeşim BECU

Yeni yıla girerken Türk milleti matem içindedir. Zira din adamlarına yakışmıyacak bir tutumla papaz Makarios'un tahrik ve teşvikile bu ırk mensupları Kıbrıs'ta azınlıkta bulunan Türkleri tarihte eşine ender rastlanan vahşice bir surette bütün dünyanın gözönünde imha etmeğe devam etmektedir.

Bu hal dünya barışını tehlikeye sokmaktadır.

Kıbrıs Türkleri açlıkla karşı karşıyadır.

Yine Kıbrıs Türkleri hürriyetlerinden de mahrum bırakılmışlardır.

Türk Sendikacılarının hayatlarından endişedeyiz.

Barış ekmek ve hürriyet prensipleri dahilinde hareket eden ICFTU'nun Kıbrıs Türklerinin durumları için müessir müdahalede bulunmasını rica ederim.

Seyfi DEMİRSOY
Türk-İş Başkanı

DÜNYADA TEŞKİLÂT KURMA ÖZGÜRLÜĞÜ

(Geçen sayıdan devam)

İSVİÇRE

İsviçre'de kapalı sendika hükümlerini havi belirli bir kanun yoktur. Bir müddet kapalı sendika usulünü tasvip eden İsviçre Mahkemeleri sonradan yön değiştirmiş ve 1949 da şu neticeye varmıştır. Kapalı sendika hiç şüphesiz teşkilâtlanmama hakkına bir tecavüz olup şahsın herhangi bir teşkilat dışında kalma arzusuna bir müdahale nihayet ferdî hürriyete gayri kanunî bir tecavüzdür.

Bu görüşün kanunî bir şekilde ifadesi ancak 1956 yılında imkân bulmuştur. Yalnız durumun kanunî tasvibi kuvvetli olmaktan uzak bulunduğu için Parlamento 1956 senesinde İsviçre Borçlar Hukukuna ilâveten aşağıdaki resmî tebliğde bulundu.

«İşçiyi veya işvereni herhangi bir teşkilâta dahil etme zorunluğunda bırakacak hükümleri havi karşılıklı anlaşma ve kontratlar hükümsüzdür.»

Bununla beraber mecburî üyelikle alâkalı bu tebliğ kanunî neticeler doğurmadı.

Diğer bir deyimle kapalı sendika gayri kanunî olarak tefsir edilmesine rağmen Borçlar Kanunu'nun madde 322 paragraf 4 ün ihlâl edilmiş olduğunu taraflardan biri işaret etmedikçe kanunî işlem yürütülmemektedir. Ancak zarar gören işçi veya işveren tarafının müraca-

atıyla mevzu mahkemeye aksetmekte ve bir karara varılırken icabında zarar gören taraf bir miktar tazminat alabilmektedir.

Üye olmayanlar mevzuunda ortaya çıkan problemleri hal için sendikalar kapalı sendikanın başka bir şekli olan «Kontrata Sadakat» şekline müracaat etmişlerdir. Amerika'nın taşıt sendikalarında olduğu gibi İsviçre'de de üye olmayan işçiler «Dayanışma Aidat» na tâbi tutulmuşlardır. Bu husus umumiyetle kontratlara dercedilerek mecburi bir hal almaktadır. Hal İsviçre mahkemeleri tarafından tasvib edildikten sonra Parlamento tarafından İsviçre Borçlar Hukukuna dercedilmiş ve Parlamento bu yönde çalışmalar yaparak meselâ dayanışma aidatlarının muhtelif yerlere göre miktarlarını tesbit etmiştir.

Bu şekil İsviçre'de büyük iddialarla tatbik olunmasına rağmen filiyatta çalışan kimselerin çok az bir kısmı şeklin hükümlerine tabidir. Aynı zamanda bu şeklin dezavantajları şöyle sıralanmaktadır.

1. Dayanışma Aidatı ödeyen işçi sendika üyesi olma ihtiyacını hissetmemektedir.

2. İşveren işyerinde sendikaya üye olmayanların sayısını her an için bilmektedir.

3. Dayanışma Aidatlarını toplamak zor bir mesele olmaktadır.

HOLLANDA

1927 tarihli toplu pazarlık kontratları kanunu işçinin sendikalara üye olmaktan sarfınazar etme hakkını koruyucu yegâne teminattır.

«İşvereni herhangi bir dine mensup, herhangi bir siyasî görüşü destekleyici veya herhangi bir teşkilâta üye kimseleri işe alma mecburiyetinde bırakacak anlaşmalar hükümsüzdür.»

Umumiyetle bu memlekette açık sendika usulü bilhassa basım sanayiinde tatbik edilmektedir.

FRANSA

Fransa Hükümeti 1940 yılında durumu şu şekilde ele aldı,

«Umumî egemenliğin koruyucusu olarak demokratik bir hükümet modern cemiyetlerin temel hürriyetlerinden biri olan teşkilâtlanma hakkına bütün cepheleriyle hürmet gösterilmesini teminle vazifelidir. Bu ifadeye göre bu yönde alınan tedbirler yalnız teşkilâtlanma hakkının pozitif cephesini korumakla değil, ücretle hayatlarını kazananlara işe alınmalarında, istihdamlarının devamında veya hitamında sendika üyeliğinin hiçbir zararı dokunmayacağına dair garanti olmazlıdır.»

Tamamlayıcı bir deklerasyonuna da Fransa Hükümeti şunları ilâve etmiştir:

«İşe almama veya işine son verme tehditleriyle işçinin, bilhassa muhtelif şekil sendikanın mevcut olduğu memleketlerde, herhangi belirli sendikaya üye olmasını mecbur kılıcı kanun ve toplu iş sözleşmesi hükümleri teşkilâtlanma hürriyeti ve çalışma serbestisi prensiplerine asla doğru olmayan müdahalelerdir.»

Bu ifadenin işçi haklarına kanunî bir tesir yaptığı söylenemez, çünkü sadece ILO'nun kabul ettiği prensiplerle ilgili hükümetin görüşünü havidir. 1964 den beri Millet Meclisinin kanunî faaliyetleri ILO'nun bu yöndeki ifadesiyle zaman zaman değişik bir manzara arzeder. Fransa'da hazırlandığı esnada Anayasa sendikalara katılmama hürriyetini şöyle ifade ederken, «Her şahıs isteğiyle sendikaya üye olabilir veya üye olmaktan sarfınazar edebilir,» iş kanununun tadılâtı için çıkarılan ve işçi haklarını tarif eden yeni bir kanun bu hükmün tatbikine mahal vermemektedir.

13 Ekim 1946 da tasvip edilen Anayasa son şekliyle başlangıç kısmının 5 paragrafında «Herkes istihdamını devam ettirme hakkına sahiptir. Hiç kimse evveliyatı, düşünceleri ve inanışları yüzünden çalışma hayatında muhtelif mecburiyetlere ve cefalara tâbi tutulamaz» der.

1950 yılında Meclis toplu pazarlık kanununu yürürlüğe sokarak memleket çapındaki sözleşmelerde teşkilâtlanma hürriyetini tarif edici hükümlerin bulunması zorunluğunu koymuş ve 1956 senesinde kanunî tadilâtlarla ILO'nun aynı mevzudaki prensiplerine uygun bir yola sapmıştır.

1. Hiçbir işveren istihdamında, iş idaresinde, iş tesbitinde, meslekî eğitimde. inkişafta, ikramiyelerde, sosyal menfaatlerin bir mükâfat olarak verilişinde, disiplin hareketlerinde ve işçiyi işinden çıkarmada sendika üyeliğini hiçbir suretle nazarı itibare almayacaktır.

2. Hiçbir işveren sendika aidatlarını işçisinin ücretlerinden kesmeyecek veya onların namına aidatları ödemeyecektir.

3. Hiçbir işveren veya işveren vekili herhangi bir sendika aleyhine veya lehine tesir yapmıyacaktır.

Yukarıdaki paragraflar hilâfına hareket işverenler yolsuz hareket etmiş sayılacaklar ve sebep oldukları her türlü haşarı tazmin edecek lerdir.

Bu hükümlere aykırı maddeleri havi her türlü anlaşma hükümsüzdür.

BATI ALMANYA

Batı Almanya işçilerinin sendikalara üye olma ve olmama hakları Bonn Temel Hukukunun 9. maddesinde yer almıştır.

1. Bütün Alman vatandaşları teşkilât ve cemiyet kurma haklarına sahiptirler.

2. Gaye ve faaliyetleri ceza kanunu hükümlerine, memleket nizamına ve milletlerarası anlayış ilkelerine aykırı olan birlik ve teşkilâtlar meydana getirmek kanunen yasaktır.

3. Çalışma şartlarıyla ekonomik durumu tekâmül ettirme gayesiyle teşkilât kurmak herkese ve bütün profesyonellere tanınan bir haktır. Bu hakkı sınırlayıcı ve ortadan kaldırıcı anlaşmalar ve bu meyanda alınan tedbirler hükümsüz ve manâsızdır.

Bu madde teşkilâtlanma hürriyetinin prensiplerini ortaya koyarsa da Alman kanunî bünyeleri arasında bu maddenin aynı zamanda teşkilât ve sendikalara dahil olmama hakkını beyan edip etmediği hakkında münakaşalar zuhur etmektedir. Orta dereceli bir kanunî bünye olan Coblenz Yargıtay'ı «Teşkilâtlanma hürriyeti bir teşkilâta dahil olmama hürriyetini de kapsamına almalıdır» şeklinde bir açıklama yapmıştır. Bu mevzuda bir yorumcu fikri şu şekilde ifade etmiştir. «Çalışan kimseler sendikalara üye yapmak için alınacak zecri tedbirler hükümsüzdür.»

Bu tefsir diğer bir otorite tarafından daha benimsenmiş ve şu şekilde ifade edilmiştir, «Teşkilâtlanma hürriyeti sendika üyeliği için koyulan direkt veya indirekt her türlü mecburiyeti meneder.» Diğer otoritelen de bu fikre iştirakle görüşlerini bilhassa Bonn temel hukukunun 1 ve 2 maddelerine istinad ettirmektedirler.

Madde 1 —

1. İnsan vekârı ihlâl edilemez. Bu hakka hürmet göstermek ve korumak hükümet otoritelerinin vazifesidir.

2. Bu sebeple Alman Milleti ihlâl edilmemesi icabeden insan haklarının her insan topluluğuna dünya barış ve adalet ilkelerine temel teşkil ettiğini öğrenmiş ve benimsemiştir.

3. Aşağıdaki temel haklar, kanunî, idarî ve hukukî sahalarda bağlayıcı maddelerdir.

Madde 2 —

1. Herkes kendi şahsiyetini hür olarak geliştirme hakkına sahiptir.

2. Hiçbir kimsenin hayatına ve mâmelekine kastedilemez. Fert hürriyeti hiçbir şekilde ihlâl edilemez.

Bütün bunlara rağmen Almanya'nın en yetkili mahkemesi, Reichagericht, bu mevzuyla alâkalı bir açıklama yapmamış ve Almanya'nın belli başlı hukukî şahsiyetlerinden Prof. Hans Carl Nipperdey teşkilâtlara dahil olmama hakkının temel hukuk 9. maddede işaretlenmiş olduğunu söylemiştir.

Herşeye rağmen sendika güvenliği hükümleri her toplu pazarlığa dercedilmektedir.

AVUSTURYA

Mevcut kanunlar sebebiyledir ki Avusturya'da işçi işveren arasındaki anlaşmalarda sendika güvenliği hükümleri çok seyrek yer alır. 1930 tarihli kanun şunları temin eder.

Sendikayla işverenler arasındaki toplu iş sözleşmeleri sendika üyesi olmadan işçinin işe alınmamasıyla veya sendikaya üye olanın işten çıkarılmasıyla alâkalı hükümleri havi ise hükümsüzdür.»

Ancak muhtelif zaman ve yerlerde ayrı hükümler kendini göstermiş olup meselâ 1952 de bira sanayiinde yapılan bir anlaşma şu hükmü haviydi. «Yeni işçi işe başlayışından 2 hafta sonra sendikaya dahil olur.» Aynı şekilde müzisyenlerin işe alınmaları da sendika ve işverenlerin birlikte yürüttükleri bir işlem olarak görülmüştür. Avusturya'daki bu muhtelif haller bu memlekette çalışan kimselerin çoğunlukla teşkilâtlanmış olmasından ileri gelir. 1954 Aralığında Avusturya İşçi Federasyonuna üye işçilerin yekûnu ücret veya maaşla çalışanların yüzde 7,5'u idi.

SONUÇ

Amerika Birleşik Devletlerinde teşkilâtlanma hakkının pozitif ve negatif cepheleri Federal Kanunla düzenlenmiştir. İlk olarak Wagner kanunuyla işçiye teşkilâtlanma serbestisi tanınmış ise de bu kanuna teşkilâtlara dahil olmama serbestisinin açık şekilde konmadığı hissedilmiş ve 1947 Taft-Hartley tadilâtıyla bu hak da sariy bir şekilde kapalı sendika usulünün ancak bazı hususî hallerde tatbik edileceği ifadesiyle birlikte teşkilâtlanma hakkı kanununa eklenmiştir.

Avrupa'da ise Amerika'daki tecrübelerin aksine sendika güvenliği mühim bir mesele olmamış yalnız koyulan kanunlar teşkilâtlanma hakkıyla teşkilâtlara dahil olrih bir şekilde kapalı sendika usuden yoksun kamıştır.

Tarihte İşçi Köşesi

Sadrettin Celâl Antel tarafından 41 yıl önce yayımlanan "Sendika Meseleleri" adlı kitaptan önceki sayılarımızda bahsetmiştik. Bu kitaptan alarak dikkatinize sunacağımız örnekler, 1922 Türkiye'sindeki sendika meseleleri konusunda ibretle okunmağa değer kanısındayız.

Aşağıda okuyacağınız satırlar, bu kitaptan alınan bir pasajın aynen naklinden ibarettir :

"......Amele, sendika heyet-i idaresinin reisini veya kâtibini intihap ettikten sonra vazifesi bitmiş zannetmemelidir. Çünkü heyeti merkeziyye, bütün kuvvetini, sendikanın azası olan amelelerden alacaktır. Ve murakebe edilmiyen her kuvvet, az çok suistimal edilmiye mütemayildir.

Bu noktai nazardan heyet-i merkeziyye ile sendika azası arasındaki rabıtayı temin etmek lâzımdır.

Ancak bu suretledir ki, sendika azası merkezin faaliyetini murakebe edebilecekler ve merkez, azanın arzu ve şikâyetlerinden haberdar olabilecektir. Bunun içindir ki, sendikanın hücre-i asliyesini (fabrika komiteleri) teşkil etmelidir. Darülsmaalarda çalışan bütün işçilerin iştirakiyle intihap edilecek olan bu fabrika komiteleri, sendikaların temel taşı, en esaslı icra vasıtasıdır. Sendika kararlarını tatbik ettirecek, heyet-i merkeziyyeyi ait olduğu müesseselerin ahvalinden haberdar eyliyecek, amele ile patron arasında tahaddüs herhangi bir meselede amele ve sendika namına söz söyliyecek olan hep bu (fabrika komitesi)dir. Patron, herhangi bir haksız hareketten dolayı filan ameleyi cezalandırdığı veya kapı dışarı attığı zaman, haksızlığın tamiri için bizzat o amele müferiden müracaat etmiyecek, belki patron karşısında müessesenin bütün işçilerini temsil eden ev ayni zamanda bütün sendikanın müzaheretine malik (fabrika komitesi)ni bulacak olursa, alacağı kararlar, bittabiî ona göre olacaktır."

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu, Türk İşçisi ve halkının yeni yılını kutlar, 1964 yılının yurdumuza başarı, mutluluk ve esenlik getirmesini diler.

TOPLU PAZARLIK
TOPLU PAZARLIK
TÜRK–İŞ YAYINLARI No. 20